

Wodzisław Śląski

Raport „Pomoc społeczna”

Poznań, 07 lipca 2025 r.
© Fundacja Miasto

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
POMOC SPOŁECZNA	5
OGÓLNA OCENA SYTUACJI WODZISŁAWIA ŚLĄSKIEGO W OBSZARZE POMOCY SPOŁECZNEJ	5
OGÓLNA OCENA ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA ZADAŃ Z ZAKRESU POMOCY SPOŁECZNEJ	9
OGÓLNA OCENA KIERUNKÓW WYDATKOWANIA ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH W RAMACH REALIZACJI ZADAŃ POMOCY SPOŁECZNEJ	22
OGÓLNA ANALIZA PORÓWNAWCZA FINANSOWANIA ZADAŃ Z ZAKRESU POMOCY SPOŁECZNEJ MIASTA W STOSUNKU DO GMIN GRUPY PORÓWNAWCZEJ	36
WYBRANE WSKAŹNIKI UDZIELANIA ŚWIADCZEŃ Z ZAKRESU POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE	40
KLUCZOWE WNIOSKI I REKOMENDACJE	49

WPROWADZENIE

Raport opisujący sytuację Miasta Wodzisławia Śląskiego w wybranych obszarach został przygotowany przez Fundację Miasto na zlecenie Urzędu Miasta Wodzisławia Śląskiego. Jego celem jest ułatwienie podejmowania decyzji strategicznych oraz wyznaczenie priorytetów działań na kolejne lata. Opracowanie odnosi się do następujących obszarów analitycznych:

- 1) gospodarka mieszkaniowa,
- 2) pomoc społeczna,
- 3) analiza stanu finansów,
- 4) proces naliczania i rozliczania dotacji dla szkół i przedszkoli niepublicznych.

Okres analizy obejmuje lata 2019-2024 zgodnie z dostępnością danych. W celu identyfikacji głównych tendencji i dokonania oceny w obszarach dotyczących gospodarki mieszkaniowej, pomocy społecznej i finansów porównano dane z dobraną grupą porównawczą innych JST o podobnych funkcjach administracyjno-gospodarczych. Metodologia doboru grupy porównawczej opierała się na koncepcji grup funkcjonalnych opracowanych w Instytucie Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania im. Stanisława Leszczyckiego Polskiej Akademii Nauk. Dodatkowo w tych obszarach zaprezentowano sytuację Miasta na tle grupy porównawczej wybranej przez Zleceńodawcę.

Tabela 1. Grupa porównawcza – kryterium funkcjonalne

Jednostka	Typ	Kod TERYT	Ludność 30.06.2024
BEŁCHATÓW	Gmina miejska	1001011	51 943
CIECHANÓW	Gmina miejska	1402011	41 634
EŁK	Gmina miejska	2805011	59 463
GŁOGÓW	Gmina miejska	0203011	61 675
GNIEZNO	Gmina miejska	3003011	63 143
INOWROCŁAW	Gmina miejska	0407011	67 041
KĘDZIERZYN-KOŹŁE	Gmina miejska	1603011	54 029
LUBIN	Gmina miejska	0211011	67 155
MIELEC	Gmina miejska	1811011	56 719
OSTROWIEC ŚWIĘTOKRZYSKI	Gmina miejska	2607011	61 637
OSTRÓW WIELKOPOLSKI	Gmina miejska	3017011	68 949
PIŁA	Gmina miejska	3019011	69 748
RACIBÓRZ	Gmina miejska	2411011	49 360
SANDOMIERZ	Gmina miejska	2609011	21 114
SIERADZ	Gmina miejska	1014011	38 458
STAŁOWA WOLA	Gmina miejska	1818011	54 631
STARACHOWICE	Gmina miejska	2611011	44 038
STARGARD	Gmina miejska	3214011	66 272
ŚWIDNICA	Gmina miejska	0219011	52 417
TCZEW	Gmina miejska	2214011	56 676
TOMASZÓW MAZOWIECKI	Gmina miejska	1016011	57 016
WODZISŁAW ŚLĄSKI	Gmina miejska	2415041	44 581
ZAWIERCIE	Gmina miejska	2416021	45 811

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 2. Grupa referencyjna – zaproponowano przez Zleceniodawcę

Jednostka	Typ	Kod TERYT	Ludność 30.06.2024
CIESZYN	Gmina miejska	2403011	32 760
CZECHOWICE-DZIEDZICE	Gmina miejsko-wiejska	2402043	44 337
CZELADŹ	Gmina miejska	2401021	29 666
OŚWIĘCIM	Gmina miejska	1213011	35 420
RACIBÓRZ	Gmina miejska	2411011	49 360
WODZISŁAW ŚLĄSKI	Gmina miejska	2415041	44 581

Źródło: opracowanie własne.

Źródłem danych są informacje znajdujące się w statystyce publicznej (Bank Danych Lokalnych GUS), prezentowane przez Ministerstwo Finansów, jak również przekazane przez Urząd Miasta Wodzisławia Śląskiego.

POMOC SPOŁECZNA

Wodzisław Śląski (gmina miejska) stanowiąc podstawową jednostkę samorządu terytorialnego (JST) wykonuje zadania publiczne służące bieżącemu i nieprzerwanemu zaspokajaniu potrzeb wspólnoty samorządowej w drodze świadczeniu usług powszechnie dostępnych, jako zadania:

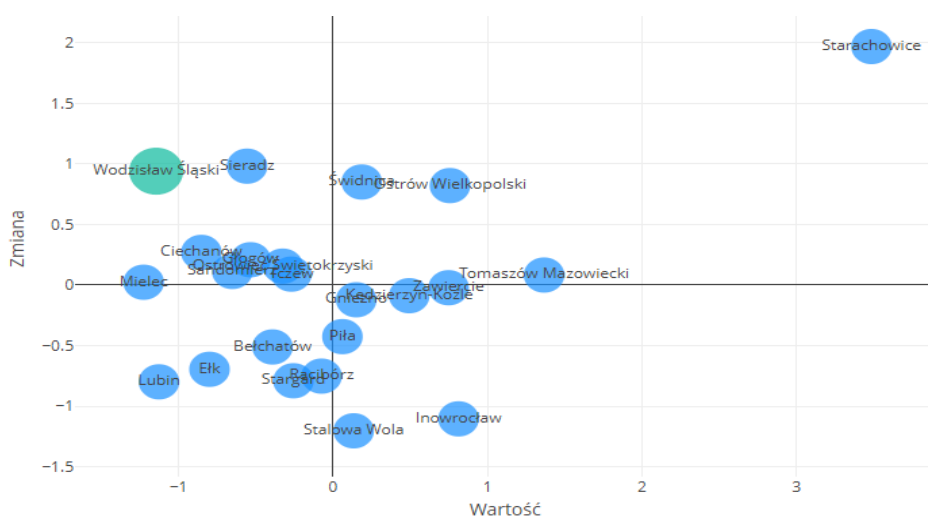
- własne, określone ustawami oraz uchwałami Rady Miasta (zadania użyteczności publicznej), niezastrzeżone dla innych jednostek samorządu terytorialnego,
- zlecone z zakresu administracji rządowej, przekazane gminie na mocy przepisów ogólnie obowiązujących,
- powierzone w drodze porozumień z organami administracji rządowej, powiatowej i wojewódzkiej,
- wynikające z innych szczególnych przepisów prawa.

Konieczność wykorzystania danych pochodzących ze statystyki publicznej do analizy porównawczej samorządów terytorialnych powoduje ograniczenia w dostępności wybranych danych. W związku z powyższym analiza została oparta na badaniu danych przede wszystkim za lata 2019-2023, co przy takim okresie oceny pozwala na sformułowanie rzeczowych i wiarygodnych wniosków. Ponadto, w przedmiocie oceny źródeł i kierunków finansowania działalności obszaru pomocy społecznej zostały objęte analizą lata 2022-2024 ze względu na fakt, że w latach 2020 i 2021 obowiązywało szereg działań związanych z przeciwdziałaniem pandemii w Polsce oraz realizacją innych rządowych programów, np. program 500+.

OGÓLNA OCENA SYTUACJI WODZISŁAWIA ŚLĄSKIEGO W OBSZARZE POMOCY SPOŁECZNEJ

W pierwszej kolejności zostanie zaprezentowana sytuacja z obszaru pomocy społecznej w ujęciu syntetycznym. Podstawą są informacje prezentowane w Monitorze Rozwoju Lokalnego.

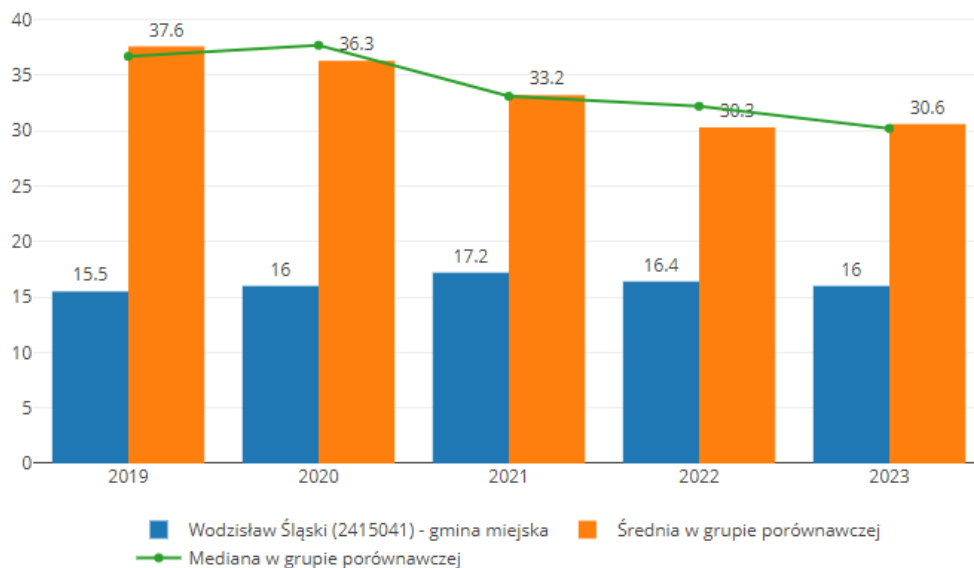
Wykres 1. Oferta usług pomocy społecznej dla osób wymagających wsparcia – pozycja Miasta w grupie porównawczej w 2023 r.

Źródło: opracowanie na podstawie <https://gminy.monitorrozwoju.pl/> (dostęp: 04.06.2025 r.).

Miasto Wodzisław Śląski posiada relatywnie słabszą sytuację względem średniej w grupie porównawczej, jednak z widoczną tendencją do poprawy zwłaszcza w okresie 2022-2023. Najkorzystniejszą sytuacją charakteryzują Starachowice, jednak Wodzisław Śląski poprawiał swoje wyniki w tym obszarze (w przeciwieństwie np. do Raciborza). Jest to widoczne chociażby w przypadku osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. W stosunku do 2021 r. liczba ta nieznacznie zmalała i w 2023 r. wyniosła 16 osób, przy czym średnia w grupie porównawczej kształtowała się na poziomie blisko 31 osób. Warto zauważyć, że w przypadku średniej w grupie porównawczej nastąpił wzrost liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.

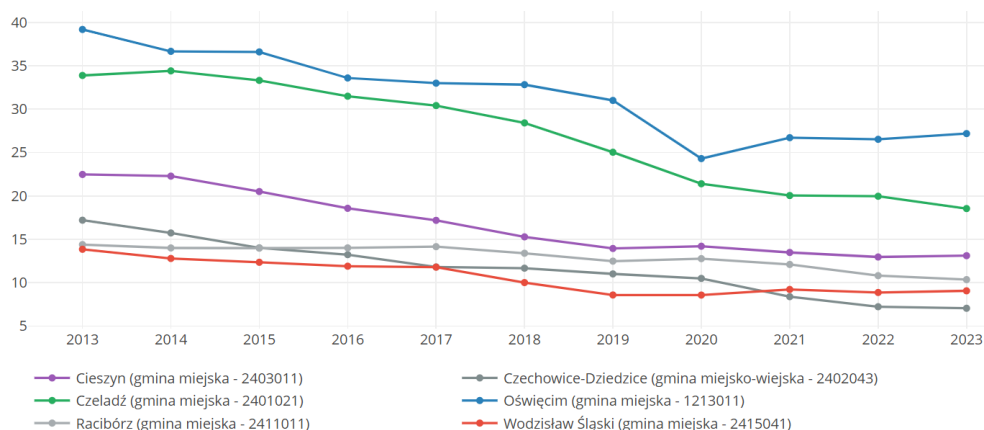
Wykres 2. Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie na podstawie <https://gminy.monitorrozwaju.pl/> (dostęp: 04.06.2025 r.).

W odniesieniu do grupy referencyjnej warto zauważyć, że najmniejsza liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na 1000 mieszkańców w 2023 r. występuje w Czechowicach-Dziedzicach (7,05). W Wodzisławiu Śląskim jest to wartość na poziomie 8,87. Co do zasady okres 2017-2020 charakteryzował się spadkiem tej liczby, natomiast od 2021 obserwuje się nieznaczny wzrost gospodarstw domowych objętych tego typu świadczeniami. Jest to jednak zdecydowanie mniejsza liczba niż np. ma to miejsce w przypadku Oświęcimia (27,18). Mniejsza liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej może wynikać m.in. z potencjalnie korzystniejszej sytuacji materialnej mieszkańców, a także poziomu wydatków przeznaczanych na realizację zadań z tego zakresu.

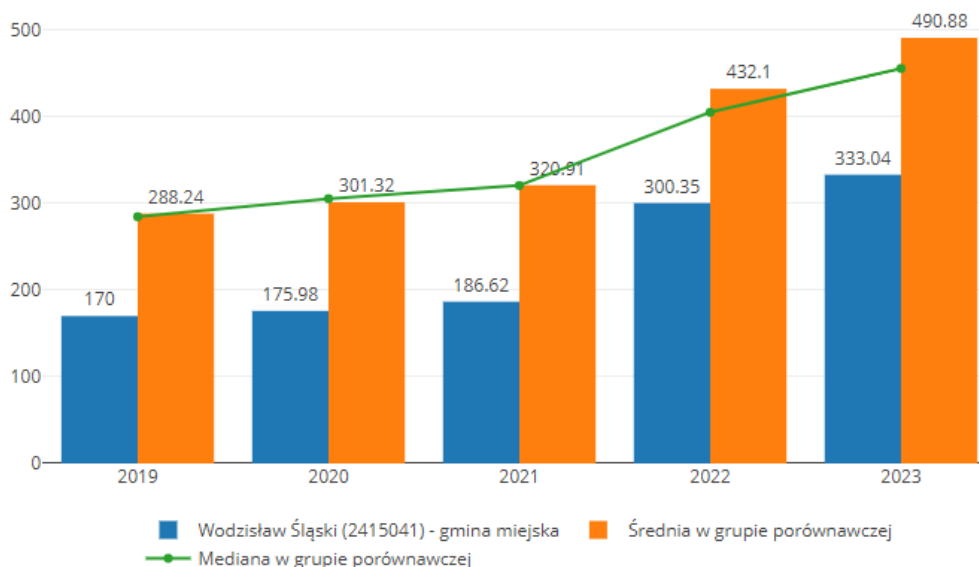
Wykres 3. Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej na 1000 mieszkańców – grupa referencyjna

Źródło: opracowanie na podstawie <https://analizy.monitorrozwoju.pl/> (dostęp: 04.06.2025 r.).

Warto jednak zauważyć, że Miasto ponosi niższe wydatki na zadania własne z zakresu pomocy społecznej na 1 mieszkańca niż średnia w grupie porównawczej. Dysproporcja między Wodzisławiem Śląskim a średnią obliczoną dla innych JST zmniejszała się w 2023 r. Tym samym można wnioskować, że co do zasady Wodzisław Śląski przeznacza relatywnie mniej środków (w przeliczeniu na 1 mieszkańca) ze względu na niższy odsetek osób objętych pomocą społeczną. Warto zauważyć, że w 2022 r. wydatki z tego tytułu wzrosły szybciej niż średnia w grupie porównawczej, co oznacza, że wzrósł priorytet polityki łagodzenia i rozwiązywania problemów osób gorzej sytuowanych. Wśród liderów tych działań pozostają jednak takie miasta jak Starachowice, Ostrów Wielkopolski, Świdnica, czy też Tomaszów Mazowiecki. Przykładowo w przypadku Starachowic średnia wartość wydatków z okresu 2021-2023 wyniosła 971,88 zł na 1 mieszkańca, przy średniej na poziomie 490,88 zł. Z kolei liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej była nieznacznie wyższa od średniej. Tym samym w Starachowicach pomoc społeczna charakteryzowała się wyższym priorytetem niż w pozostałych JST należących do grupy porównawczej.

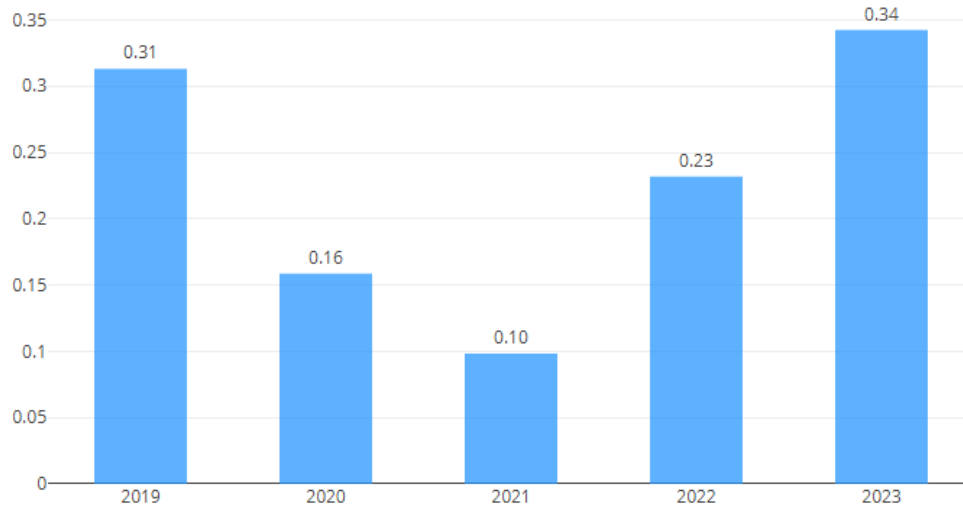
Wykres 4. Wydatki ogółem z budżetu JST na zadania własne z zakresu pomocy społecznej na 1 mieszkańca (średnia 3letnia)

Źródło: opracowanie na podstawie <https://gminy.monitorrozwoju.pl/> (dostęp: 04.06.2025 r.).

Prowadzona polityka w zakresie pomocy społecznej przynosi skutki, które są widoczne m.in. w postaci poprawy dostępności tego typu usług. Nie mniej jednak niektóre elementy wciąż wymagają poprawy. Dowodem na potrzebę kontynuacji podejmowanych działań jest korzystna sytuacja materialna mieszkańców¹, która jest nieznacznie lepsza od średniej w grupie porównawczej. Ponadto od 2022 widoczna jest poprawa tej sytuacji, co po części jest zbieżne z szybszym wzrostem wydatków w zakresie zadań własnych w obszarze pomocy społecznej

Wykres 5. Sytuacja materialna mieszkańców

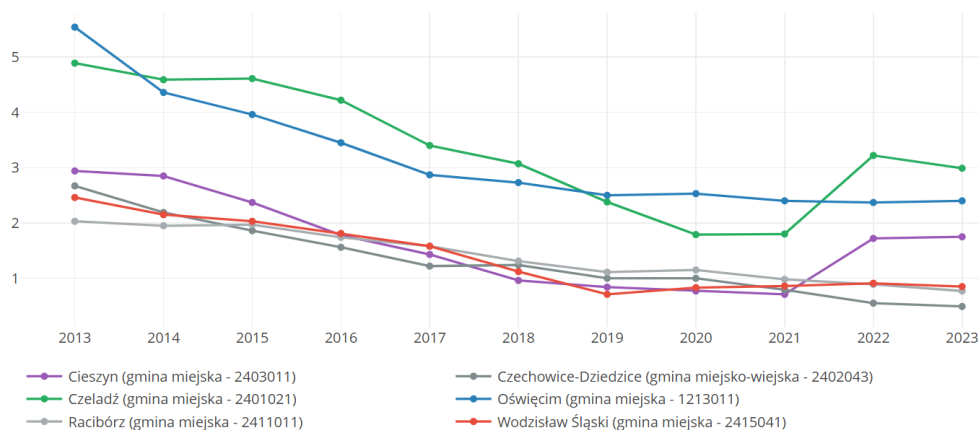

Źródło: opracowanie na podstawie <https://gminy.monitorrozwoju.pl/> (dostęp: 04.06.2025 r.).

Na koniec warto zwrócić uwagę na korzystną względem grupy referencyjnej relację osób poniżej kryterium dochodowego korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem. W przypadku Wodzisławia Śląskiego w 2023 r. było to 0,85%, podczas gdy najwyższą wartość zidentyfikowano w gminie Czeladź i było to 2,99%. Utrzymywanie się na stabilnym poziomie wartości dla tego wskaźnika potwierdza, że sytuacja materialna mieszkańców nie ulega istotnemu pogorszeniu, co jest widoczne w przypadku innych porównywanych JST.

Wykres 6. Udział osób poniżej kryterium dochodowego korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem (%) – grupa referencyjna

¹ Jest to wskaźnik syntetyczny odnoszący się do obszaru „Sytuacja materialna mieszkańców”, który jest prezentowany w Monitorze Rozwoju Lokalnego. W relacji do grupy porównawczej stanowi ocenę sytuacji mieszkańców w podobozarach związanych z dochodami mieszkańców gminy i stopnia ich zróżnicowania, a także poziomem zakumulowanego majątku, którego pochodną są dochody w podatkach lokalnych o charakterze majątkowym (od nieruchomości, rolnym i leśnym). Wzrost wartości wskaźnika należy oceniać pozytywnie jako poprawę względem grupy porównawczej. Wartości dodatnie oznaczają sytuację korzystniejszą względem średniej w grupie porównawczej – im wyższa wartość tym lepsza sytuacja materialna mieszkańców.

Źródło: opracowanie na podstawie <https://analizy.monitorrozwoju.pl/> (dostęp: 04.06.2025 r.).

Podsumowując należy zauważyć, że sytuacja w obszarze pomocy społecznej w Wodzisławiu Śląskim zarówno w odniesieniu do grupy porównawczej jest przeciętna z widoczną tendencją do poprawy. W relacji do grupy referencyjnej sytuacja prezentuje się korzystniej na co wskazuje m.in. mniejszy odsetek osób poniżej kryterium dochodowego korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem. Nie mniej jednak niższy poziom wydatków na zadania własne z zakresu pomocy społecznej może powodować w dłuższej perspektywie wpływać na jakość usług lub ich dostępność. Wydaje się, że pomimo względnie korzystnej sytuacji materialnej mieszkańców istotnym pozostaje inwestowanie w usługi z zakresu pomocy społecznej. Ma to swoje znaczenie w szczególności z punktu widzenia zmian demograficznych, tj. starzenia się społeczeństwa.

OGÓLNA OCENA ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA ZADAŃ Z ZAKRESU POMOCY SPOŁECZNEJ

Finansowanie zadań publicznych z zakresu pomocy społecznej w Polsce jest realizowane z kilku źródeł. Istotny udział w transferze środków pieniężnych oraz świadczeń niepieniężnych udzielanych osobom w trudnej sytuacji życiowej zajmują samorządy terytorialne, poza finansowaniem pomocy społecznej z budżetu państwa i środków europejskich. Celem wykonywania zadań z zakresu pomocy społecznej jest pomoc w zapewnieniu opieki i wsparcia oraz finansowanie świadczeń pieniężnych, jak i niepieniężnych.

Ogólna ocena źródeł finansowania zadań z zakresu pomocy społecznej wiąże się z badaniem zmian wielkości i struktury wpływów do budżetu Miasta w ramach zadań związanych z pomocą społeczną, pozostałymi zadaniami z zakresu polityki społecznej oraz z rodziną.

Dochody i wydatki dotyczące obszaru pomocy społecznej to dwa aspekty finansowe stanowiące zazwyczaj istotne pozycje w strukturze budżetu samorządu terytorialnego. Najczęściej też dochody i wydatki w znacznej części są związane z działaniem jednostek pomocy społecznej, w szczególności ośrodków pomocy społecznej (miejskie ośrodki pomocy społecznej, gminne ośrodki pomocy społecznej).

Podstawę przeprowadzenia ogólnej oceny źródeł finansowania zadań z zakresu pomocy społecznej stanowią dane dotyczące dochodów i wydatków z budżetu Miasta

w latach 2022-2024². Dane te zostały pozyskane ze sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Wodzisław Śląski za lata 2022, 2023 i 2024. Informacja w zakresie poszczególnych rodzajów dochodów i wydatków sporządzona w formie zestawienia obejmuje analizę wpływów i wydatków budżetu Miasta w kolejnych latach, a także określenie zmiany ich wartości w 2024 r. w porównaniu do 2022 r. (analiza dynamiki). Należy podkreślić, że w latach 2022-2024 Miasto uzyskało dochody majątkowe w łącznej kwocie 45 000 zł w zakresie wsparcia dla rodzin. Stąd też analiza opiera się na dochodach bieżących budżetu Miasta. Szczegółowe zestawienie dochodów (źródeł finansowania) działalności Miasta w zakresie realizacji dotyczących pomocy społecznej, polityki społecznej oraz wsparcia rodzin prezentuje tabela poniżej.

² Analiza obejmuje lata 2022-2024 ze względu na zmianę uwarunkowań w przedmiocie zadań z zakresu pomocy społecznej oraz czynników zewnętrznych, które w istotnie wpływały na kształtowanie sposobu realizacji zadań w latach 2020 i 2021, w szczególności pandemia COVID-19 czy też obsługa świadczeń dotyczących programu rządowego 500+.

Tabela 3. Źródła finansowania zadań z zakresu pomocy społecznej, polityki społecznej i rodziny Miasta w latach 2022-2024 [w PLN]

Wyszczególnienie	Lata			Zmiana (2024/2022)	
	2022	2023	2024	Kwota	Udział
Pomoc społeczna	6 450 586	2 981 872	4.288.225,89	- 2 162 360	-33,52%
dotacja celowa z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone	1 848 798	92.931,73	864.800,49	- 983 998	-53,22%
dotacja celowa z budżetu państwa na zadania własne gminy	1 576 456	1 722 626	2.461.363,09	884 908	56,13%
dotacja celowa w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich	224 498	35 115		- 224 498	-100,00%
wpływy z usług	177 488	301.063,87	451 489	274 001	154,38%
wpływy z różnych dochodów	13 014	14 627	3 132	- 9 882	-75,93%
wpływy z rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych	29 044	56 520	14 537	- 14 507	-49,95%
wpływy z tytułu kosztów egzekucyjnych, opłaty komorniczej i kosztów upomnienia	23	48	48	25	106,90%
wpływy z odsetek od nieterminowych wpłat z tytułu podatków i opłat	34			- 34	-100,00%
wpływy z tytułu kar i odszkodowań wynikających z umów		500		-	-

Wyszczególnienie	Lata			Zmiana (2024/2022)	
	2022	2023	2024	Kwota	Udział
środki z Funduszu Pomocy na finansowanie lub dofinansowanie pomocy obywatelom Ukrainy	2 518 915	757 724	492 278	- 2 026 636	-80,46%
środki z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 na finansowanie lub dofinansowanie zadań związanych z przeciwdziałaniem COVID-19	61 196			- 61 196	-100,00%
wpływy z pozostałych odsetek	1 121	371	59	- 1 063	-94,78%
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	12 115 935	488 312	93 182	- 12 022 753	-99,23%
dotacja celowa w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich		55 498		-	
środki z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 na finansowanie lub dofinansowanie zadań związanych z przeciwdziałaniem COVID-19	11 779 957	370 476	53 498	- 11 726 459	-99,55%
środki z Funduszu Pomocy na finansowanie lub dofinansowanie pomocy obywatelom Ukrainy	295 470	55 637	39 672	- 255 798	-86,57%
wpływy z rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych		3 000		-	-
wpływy z pozostałych odsetek	40 508	3 701	13	- 40 496	-99,97%

Wyszczególnienie	Lata			Zmiana (2024/2022)	
	2022	2023	2024	Kwota	Udział
Rodzina	37 031 141	19 040 540	22 755 416	- 14 275 725	-38,55%
dotacja celowa z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone	36 261 670	18 206 866	21 278 139,46	- 14 983 531	-41,32%
dotacja celowa w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich	219 639		258 614	38 975	17,75%
dotacja celowa z budżetu państwa na zadania własne gminy			371 920,58	371 921	-
środki z Funduszu Pracy	21 750	72 686		- 21 750	-100,00%
dochody jednostek samorządu terytorialnego związane z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone	184 259	239 865	197 480	13 221	7,18%
wpływy z usług	222 017	249 576	162 354	- 59 663	-26,87%
wpływy od rodziców z tytułu opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej		4 199	12 188,58	12 189	-
wpływy z różnych opłat	61 585	54 045	143 422	81 837	132,88%
wpływy z różnych dochodów	182	156	251	69	37,91%
wpływy z rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych	87 687	186 687	292 948	205 262	234,08%
wpływy z tytułu kosztów egzekucyjnych, opłaty komorniczej i kosztów upomnienia	160	167	103	- 57	-35,50%

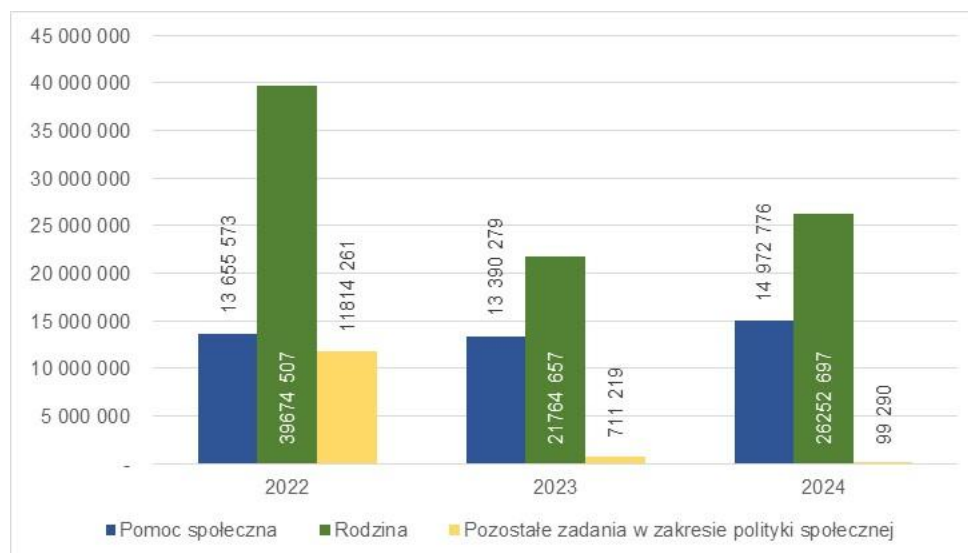
Wyszczególnienie	Lata			Zmiana (2024/2022)	
	2022	2023	2024	Kwota	Udział
wpływy z tytułu kar i odszkodowań wynikających z umów				-	-
wpływy z pozostałych odsetek	17 183	26 294	37 995	20 812	121,12%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z sprawozdania z wykonania budżetu Miasta za lata 2022-2024.

Dochody (bieżące) w dziale pomocy społecznej zmniejszyły się o 33,52% w 2024 r. w porównaniu do 2022 r. Analogicznie nastąpiła zmiana polegająca na zmniejszeniu dochodów w zakresie polityki społecznej (99,23%) oraz wsparcia rodzin (38,55%). W przypadku większości rodzajów źródeł finansowania (wpływów) budżetu Miasta również zmniejszyły się wartości wpływów w 2024 r. w stosunku do 2022 r. Wbrew ogólnej tendencji zmniejszenia wpływów do budżetu Miasta w zakresie zadań dotyczących pomocy społecznej, polityki społecznej oraz wspierania rodzin w latach 2022-2024, zwiększenie wpływów wystąpiło w przedmiocie: dotacji celowych z budżetu państwa na realizację zadań własnych gminy (zwiększenie dochodów o 56,13%), wpływów z usług (zwiększenie dochodów o 53,65%), wpływy z różnych opłat (zwiększenie dochodów o 132,88%) oraz wpływy z rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych (zwiększenie dochodów o 163,41%).

Analizując dochody bieżące Miasta w zakresie obszarów: pomocy społecznej, polityki społecznej i wsparcia dla rodzin w latach 2022-2024 należy stwierdzić, że w 2023 r. w znacznym stopniu zmniejszyły się wpływy do budżetu w porównaniu do 2022 r., co było spowodowane wspomnianymi już w raporcie zjawiskami społeczno-gospodarczymi, a także sposobem prowadzenia polityki społecznej przez władze państwa, które powierzyły zadania do realizacji samorządom terytorialnym w ramach przyjętych rządowych programów wsparcia rodzin oraz osób w trudnej sytuacji życiowej. W 2024 r. w porównaniu do 2023 r. nastąpiło zwiększenie wpływów do budżetu Miasta w sferze pomocy społecznej i wsparcia dla rodzin. Informacje w zakresie kształtowania się dochodów bieżących w zakresie pomocy społecznej, polityki społecznej i wsparcia dla rodzin budżetu Miasta w latach 2022-2024 przedstawia wykres poniżej.

Wykres 7. Dochody bieżące w zakresie pomocy społecznej, polityki społecznej i wsparcia dla rodzin budżetu Miasta w latach 2022-2024 [w PLN]

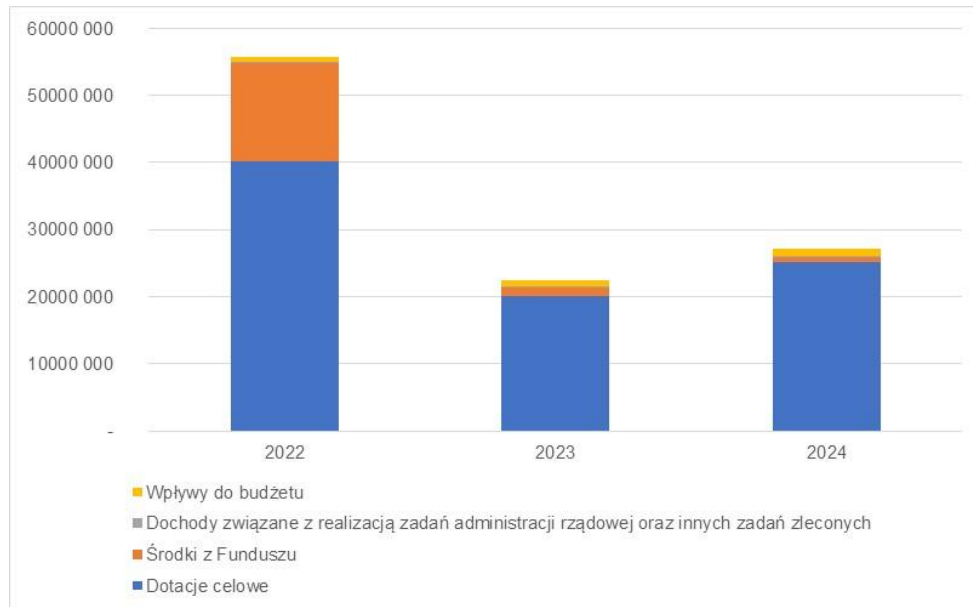

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z sprawozdania z wykonania budżetu Miasta za lata 2022-2024

Warto podkreślić, że **zmniejszenie wpływów** do budżetu Miasta Wodzisławia Śląskiego **wiążących się z obszarem pomocy społecznej, polityki społecznej i wsparcia dla rodzin wynika z mniejszych transferów środków pieniężnych z budżetu państwa** w latach 2023 i 2024. Transfery środków pieniężnych dotyczą zmniejszenia finansowania na potrzeby wykonywania zadań administracji rządowej oraz innych zadań zleconych, jak również wsparcia z funduszy przeciwdziałania

COVID-19 oraz pomocy obywatelom Ukrainy. Informację o zmianie wielkości wpływów do budżetu Miasta z podziałem na grupy rodzajowe źródeł finansowania prezentuje wykres poniżej.

Wykres 8. Dochody bieżące w zakresie pomocy społecznej, polityki społecznej i wsparcia dla rodzin budżetu Miasta z podziałem na grupy rodzajowe wpływów w latach 2022-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z sprawozdania z wykonania budżetu Miasta za lata 2022-2024.

Analiza dochodów bieżących Miasta wynikających z zadań z zakresu pomocy społecznej, polityki społecznej i wsparcia rodzin ze względu na grupy rodzajowe wpływów w latach 2022-2024 pozwala stwierdzić, że największe zmniejszenia wpływów do budżetu wystąpiły w przypadku dotacji celowych (zmniejszenie wpływów o 14,89 mln zł w 2024 r. w porównaniu do 2022 r., zmniejszenie wpływów o 37,12%) oraz środków z rządowych funduszy wsparcia (zmniejszenie wpływów o 14,09 mln zł w 2024 r. w porównaniu do 2022 r., zmniejszenie wpływów o 96,01%). Warto podkreślić, że w latach 2022-2024 wpływy z dotacji celowych i środków z funduszy łącznie zmniejszyły dochody bieżące w analizowanym obszarze o 52,88%. Taki stan rzeczy wskazuje na zmniejszenie skali transferu środków z budżetu państwa do budżetu Miasta w celu realizacji zadań pomocy społecznej i wsparcia rodzin, a w konsekwencji na zmniejszeniu części zadań wykonywanych przez samorząd poprzez jednostki pomocy społecznej. W takiej sytuacji – przy zwiększających się wydatkach na utrzymanie zasobów ludzkich – **Miasto powinno podjąć działania związane z analizą zatrudnienia w jednostce pomocy społecznej w kontekście ograniczenia części zadań i zwiększających się kosztów wynagrodzenia za pracę. Analiza ta może prowadzić również do oceny możliwości wykorzystania pracowników do realizacji fakultatywnych zadań w zakresie pomocy społecznej, polityki społecznej czy też wsparcia rodzin – chociażby w perspektywie możliwego utworzenia Centrum Usług Społecznych (CUS).** Informację o źródłach finansowania zadań z zakresu pomocy społecznej, polityki społecznej i rodziny Miasta z podziałem na grupy rodzajowe wpływów w latach 2022-2024 prezentuje tabela na kolejnej stronie.

Tabela 4. Źródła finansowania zadań z zakresu pomocy społecznej, polityki społecznej i rodziny Miasta z podziałem na grupy rodzajowe wpływów w latach 2022-2024 [w PLN]

Wyszczególnienie	Lata			Zmiana (2024/2022)	
	2022	2023	2024	Kwota	Udział
Dotacje celowe	40 131 060	20 113 037	25 234 837	- 14 896 223	-37,12%
zadania administracji rządowej oraz inne zadania zlecone	38 110 468	18 299 798	22 142 940	- 15 967 529	-41,90%
zadania własne gminy	1 576 456	1 722 626	2 833 284	1 256 828	79,72%
programy finansowane z udziałem środków europejskich	444 136	90 614	258 614	- 185 523	-41,77%
Środki z Funduszu	14 677 287	1 256 523	585 448	- 14 091 839	-96,01%
Pracy	21 750	72 686	-	- 21 750	-100,00%
Przeciwdziałania COVID-19	11 841 153	370 476	53 498	- 11 787 655	-99,55%
Pomocy obywatelom Ukrainy	2 814 385	813 361	531 950	- 2 282 434	-81,10%
Dochody związane z realizacją zadań administracji rządowej oraz innych zadań zleconych	184 259	239 865	197 480	13 221	7,18%
Wpływy do budżetu	650 046	900 954	1 118 540	468 493	72,07%
wpływy z różnych opłat	61 585	54 045	143 422	81 837	132,88%
wpływy od rodziców z tytułu opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej	-	4 199	12 189	12 189	-
wpływy z różnych dochodów	13 196	14 783	3 383	- 9 813	-74,36%
wpływy z usług	399 505	550 640	613 843	214 338	53,65%

wpływy z rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych	116 731	246 207	307 486	190 755	163,41%
wpływy z tytułu kar i odszkodowań wynikających z umów	-	500	-	-	-
wpływy z tytułu kosztów egzekucyjnych, opłaty komorniczej i kosztów upomnienia	183	215	151	- 32	-17,47%
wpływy z odsetek od nieterminowych wpłat z tytułu podatków i opłat	34	-	-	- 34	-100,00%
wpływy z pozostałych odsetek	58 813	30 366	38 066	- 20 747	-35,28%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z sprawozdania z wykonania budżetu Miasta za lata 2022-2024

Tabela 5. Struktura źródeł finansowania zadań z zakresu pomocy społecznej, polityki społecznej i rodziny Miasta z podziałem na grupy rodzajowe wpływów w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	Lata		
	2022	2023	2024
Dotacje celowe	72,12%	89,35%	92,99%
zadania administracji rządowej oraz inne zadania zlecone	68,49%	81,29%	81,60%
zadania własne gminy	2,83%	7,65%	10,44%
programy finansowane z udziałem środków europejskich	0,80%	0,40%	0,95%
Środki z Funduszu	26,38%	5,58%	2,16%
Pracy	0,04%	0,32%	0,00%
Przeciwdziałania COVID-19	21,28%	1,65%	0,20%
Pomocy obywatelom Ukrainy	5,06%	3,61%	1,96%
Dochody związane z realizacją zadań administracji rządowej oraz innych zadań zleconych	0,33%	1,07%	0,73%
Wpływy do budżetu	1,17%	4,00%	4,12%
wpływy z różnych opłat	0,11%	0,24%	0,53%
wpływy od rodziców z tytułu opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej	0,00%	0,02%	0,04%
wpływy z różnych dochodów	0,02%	0,07%	0,01%
wpływy z usług	0,72%	2,45%	2,26%
wpływy z rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych	0,21%	1,09%	1,13%
wpływy z tytułu kar i odszkodowań wynikających z umów	0,00%	0,00%	0,00%
wpływy z tytułu kosztów egzekucyjnych, opłaty komorniczej i kosztów upomnienia	0,00%	0,00%	0,00%
wpływy z odsetek od nieterminowych wpłat z tytułu podatków i opłat	0,00%	0,00%	0,00%
wpływy z pozostałych odsetek	0,11%	0,13%	0,14%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z sprawozdania z wykonania budżetu Miasta za lata 2022-2024

Finansowanie obszaru pomocy społecznej, polityki społecznej oraz wsparcia dla rodzin opiera się przede wszystkim na dotacjach celowych (udział w finansowaniu zadań wynosi 92,99% w 2024 r.), w szczególności dotacjach na zadania administracji rządowej oraz inne zadania zlecone (udział w finansowaniu zadań wynosi 81,60% w 2024 r.). Znaczenie dotacji celowych zwiększyło się w latach 2023 i 2024 w sytuacji zmniejszenia transferu środków pieniężnych z funduszy (udział w finansowaniu zadań z funduszy wynosił 26,38% w 2022 r.). Wpływy do budżetu z usług oraz rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych mają coraz większe znaczenie w strukturze finansowaniu obszaru zadań (udział w finansowaniu zadań zwiększył się z 1,17% w 2022 r. do 4,12% w 2024 r.). Świadczy to o konieczności samodzielnego zwiększenia wpływów do budżetu przez Miasto poprzez podejmowane działania.

Weryfikując źródła finansowania ze względu na rodzaje zadań z zakresu pomocy społecznej, polityki społecznej i rodziny Miasta w latach 2022-2024 należy zauważyć, że w przypadku większości obszarów wsparcia mieszkańców Miasta stanowiące podstawowy przedmiot działalności jednostki pomocy społecznej wpływy do budżetu zwiększyły się w 2024 r. w porównaniu do 2022 r. Rodzaje zadań, w stosunku do których nastąpiło zmniejszenie dochodów do budżetu Miasta dotyczą zadań związanych z okresowymi uwarunkowaniami zewnętrznymi dofinansowywanymi poprzez dodatkowe transfery środków z budżetu państwa, np. COVID-19, oraz realizacją zadań administracji rządowej, np. program 500+.

Tabela 6. Źródła finansowania z podziałem na rodzaje zadań z zakresu pomocy społecznej, polityki społecznej i rodziny Miasta w latach 2022-2024 [w PLN]

Wyszczególnienie	Lata			Zmiana (2024/2022)	
	2022	2023	2024	Kwota	Udział
Pomoc społeczna	6 450 586	2 981 699	4 288 226	- 2 162 360	-33,52%
przeciwdziałanie przemocy w rodzinie			6 000	6 000	-
składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacone za osoby pobierające świadczenia z pomocy społecznej	66 241	61 150	95 352	29 111	43,95%
zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	148 613	305 293	241.252	92 639	62,34%
dotatki mieszkaniowe	5 719	700	486 514	480 796	8407,43%
zasiłki stałe	720 830	721 147	1 149 322	428 493	59,44%
ośrodki pomocy społecznej	619 417	631 829	815 328	195 910	31,63%
usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	183 861	180 005	311 595	127 734	69,47%
pomoc w zakresie dożywiania	166 116	235 212	284 639	118 523	71,35%
pozostała działalność	4 539 790	846 363	898 223	- 3 641 566	-80,21%
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	12 115 935	488 312	93 182	- 12 022 753	-99,23%
pozostała działalność	12 115 935	488 312	93 182	- 12 022 753	-99,23%
Rodzina	37 031 141	19 040 540	22 715 415	- 14 315 726	-38,66%
świadczenia wychowawcze	18 900 343	49 417	64 782	- 18 835 561	-99,66%

Wyszczególnienie	Lata			Zmiana (2024/2022)	
	2022	2023	2024	Kwota	Udział
świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	17 434 883	18 413 513	21 482 780	4 047 897	23,22%
Karta Dużej Rodziny	8 525	7 884	3 668	- 4 857	-56,98%
wspieranie rodzin	242 819	72 686	541 521	298 701	123,01%
rodziny zastępcze	1 094	4 199	12 189	11 095	1014,13%
system opieki nad dziećmi w wieku do lat 3	282 880	303 948	440 565	157 685	55,74%
składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające świadczenia z pomocy społecznej	160 597	188 894	254 911	94 314	58,73%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z sprawozdania z wykonania budżetu Miasta za lata 2022-2024.

Podsumowując ogólną ocenę źródeł finansowania zadań z zakresu pomocy społecznej, polityki społecznej oraz wsparcia dla rodzin należy stwierdzić, że:

- następuje zmniejszenie skali transferu środków z budżetu państwa do budżetu Miasta w celu realizacji zadań pomocy społecznej i wsparcia rodzin,
- konsekwencją wyłączenia z realizacji przez samorząd części zadań wykonywanych okresowo jest zwiększenie możliwości podejmowania dodatkowych czynności przez pracowników jednostek pomocy społecznej w sytuacji, gdy nie dokonano redukcji w zatrudnieniu,
- Miasto powinno podjąć działania związane z analizą zatrudnienia w jednostce pomocy społecznej w kontekście ograniczenia części zadań i zwiększających się kosztów wynagrodzenia za pracę, co może pozwolić na ocenę możliwości wykorzystania pracowników do realizacji fakultatywnych zadań w zakresie pomocy społecznej, polityki społecznej czy też wsparcia rodzin – w perspektywie rozważanego utworzenia Centrum Usług Społecznych (CUS).

OGÓLNA OCENA KIERUNKÓW WYDATKOWANIA ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH W RAMACH REALIZACJI ZADAŃ POMOCY SPOŁECZNEJ

Wydatki socjalne wynikają z prowadzonej przez państwo i jednostki samorządu terytorialnego polityki społecznej. Wydatki te są rozumiane jako transfery środków publicznych – przede wszystkim z budżetu państwa poprzez m.in. samorządy terytorialne – do gospodarstw domowych (osób samotnych i rodzin) w postaci różnego rodzaju świadczeń pieniężnych, rzeczowych i usług, a także wydatków na funkcjonowanie publicznych instytucji, które te wydatki obsługują. Podstawę analizy kierunków wydatkowania środków pieniężnych w zakresie zadań dotyczących pomocy społecznej, polityki społecznej i wsparcia rodziny z budżetu Miasta w latach 2022-2024 stanowią wydatki bieżące. Miasto dokonało wydatków majątkowych w odniesieniu do ww. obszarów w łącznej kwocie 96.500 zł w latach 2022-2024.

Podstawę przeprowadzenia ogólnej oceny kierunków wydatkowania środków pieniężnych na zadania z zakresu pomocy społecznej, polityki społecznej i wsparcia rodzin stanowią wydatki bieżące z budżetu Miasta w latach 2022-2024³. Dane w przedmiocie wydatków bieżących zostały pozyskane ze sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Wodzisław Śląski za lata 2022, 2023 i 2024. Informacja w zakresie poszczególnych rodzajów wydatków sporządzona w formie zestawienia obejmuje analizę wydatków budżetu Miasta w kolejnych latach, a także określenie zmiany ich wartości w 2024 r. w porównaniu do 2022 r. (analiza dynamiki).

³ Analiza obejmuje lata 2022-2024 ze względu na zmianę uwarunkowań w przedmiocie zadań z zakresu pomocy społecznej oraz czynników zewnętrznych, które w istotnie wpływały na kształtowanie sposobu realizacji zadań w latach 2020 i 2021, w szczególności pandemia COVID-19 czy też obsługa świadczeń dotyczących programu rządowego 500+.

Tabela 7. Wydatki bieżące na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, polityki społecznej oraz wsparcia rodziny z budżetu Miasta w latach 2022-2024 [w PLN]

Wyszczególnienie	Lata			Zmiana (2024/2022)	
	2022	2023	2024	Kwota	Udział
Wydatki na organizację pracy pracowników realizujących zadania publiczne	6 521 161	7 206 748	9 158 280	2 637 119	40,44%
wynagrodzenia osobowe pracowników	3 748 817	4 077 988	5 297 666	1 548 849	41,32%
dodatkowe wynagrodzenia roczne	254 480	272 734	325 631	71 151	27,96%
składki na ubezpieczenia społeczne	2 118 338	2 448 183	2 913 580	795 242	37,54%
odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	131 691	136 440	178 845	47 154	35,81%
składki na Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy	69 845	81 136	97 504	27 659	39,60%
wpłata na PEFRON	1 012			- 1 012	-100,00%
wpłaty na PPK finansowane przez pracodawcę	14 840	16 823	27 511	12 671	85,39%
wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń	15 753	17 731	26 479	10 725	68,08%
różne wydatki na rzecz osób fizycznych			105 006	105 006	-

wynagrodzenia bezosobowe	107 006	56 098	68 090	-	38 916	-36,37%
podróże służbowe	21 224	34 475	41 400		20 177	95,07%
szkolenia pracowników	8 786	16 456	25 217		16 431	187,01%
zakup środków dydaktycznych i książek	726			-	726	-100,00%
zakup usług zdrowotnych	3 947	4 940	4 935		988	25,03%
wynagrodzenia i uposażenia wypłacane w związku z pomocą obywatelom Ukrainy	23 420	43 745	44 937		21 517	91,87%
składki i inne pochodne od wynagrodzeń pracowników wypłacane w związku z pomocą obywatelom Ukrainy	1 275		1 477		202	15,84%
Wydatki na zapewnienie mienia służącemu realizacji zadań publicznych	1 691 992	1 561 493	2 007 541		315 549	18,65%
opłaty za administrowanie i czynsze za budynki, lokale i pomieszczenia	248 868	284 634	314 639		65 772	26,43%
opłaty na rzecz budżetu państwa			596		596	-
opłaty na rzecz budżetów jednostek samorządu terytorialnego	2 810	4 373	4 729		1 919	68,31%
podatek od nieruchomości	40	40	40		-	0,00%

zakup energii	112 688	160 108	155 081	42 393	37,62%
zakup usług telekomunikacyjnych	8 928	9 399	8 884	- 44	-0,50%
zakup materiałów i wyposażenia	232 368	102 768	191 649	- 40 719	-17,52%
zakup usług remontowych	4 759	7 455	4 933	174	3,65%
zakup usług pozostałych	987 381	992 716	1 326 866	339 485	34,38%
zakup usług obejmujących tłumaczenia	1 700			- 1 700	-100,00%
różne opłaty i składki	77 293		124	- 77 169	-99,84%
pozostałe odsetki	15 136			- 15 136	-100,00%
Wydatki na świadczenia i wsparcie mieszkańców w ramach realizacji zadań publicznych	56 928 795	25 654 689	30 158 942	- 26 769 853	-47,02%
zakup usług od innych jednostek samorządu terytorialnego	2 612 239	3 142 276	3 996 566	1 384 327	52,99%
świadczenia społeczne	50 883 377	21 029 571	24 673 916	- 26 209 461	-51,51%
świadczenia społeczne wypłacane obywatelom Ukrainy	2 789 690	769 615	485 537	- 2 304 153	-82,60%
składki na ubezpieczenia zdrowotne	226 742	249 895	350 042	123 300	54,38%
koszty postępowania sądowego i prokuratorskiego			11 353	11 353	-

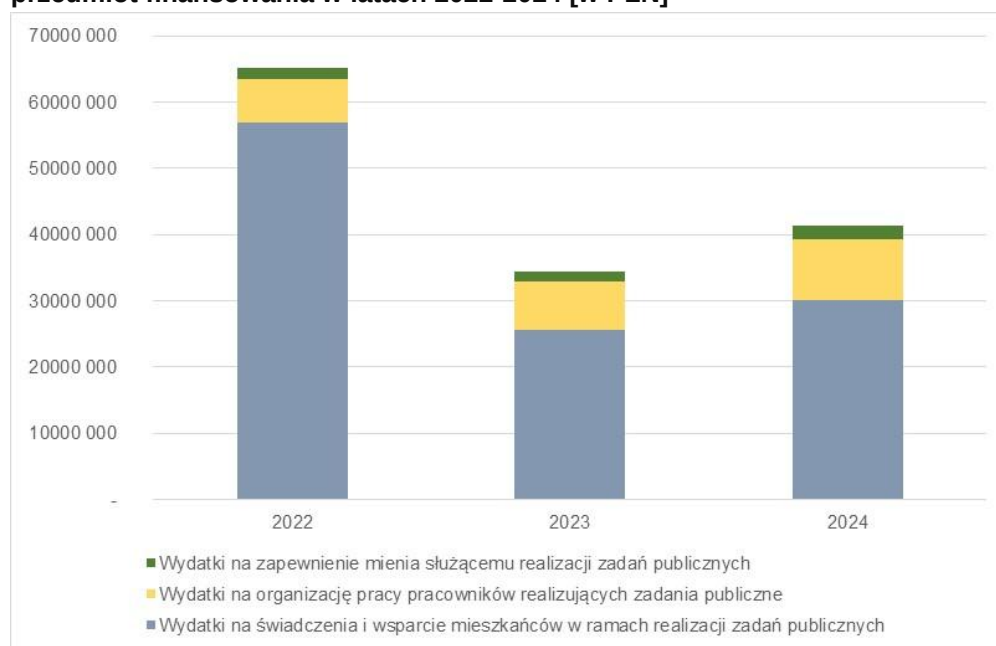
zakup środków żywności	56 020	85 723	90 846	34 826	62,17%
dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji pozostałym jednostkom nie zaliczanym do sektora finansów publicznych	244 520	190 050	158 400	- 86 120	-35,22%
zwrot dotacji oraz płatności wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem	118 601	149 481	354 831	236 230	199,18%
pozostałe odsetki		28 076	37 451	37 451	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z sprawozdania z wykonania budżetu Miasta za lata 2022-2024

Wydatki (bieżące) na organizację pracy pracowników realizujących zadania publiczne zwiększyły się o 40,44% w 2024 r. w porównaniu do 2022 r. Analogicznie nastąpiła zmiana polegająca na zwiększeniu wydatków bieżących w zakresie zapewnienia mienia służącego realizacji zadań publicznych (18,65%). Jednocześnie w analizowanym okresie zmniejszyły się wydatki na świadczenia i wsparcie mieszkańców w ramach realizacji zadań publicznych (47,02%). W samym tylko obszarze dotyczącym wypłaty świadczeń kwota wydatków zmniejszyła się o 26,21 mln zł w 2024 r. w porównaniu do 2022 r. (zmniejszenie wydatków o 51,51% w 2024 r. w stosunku do 2022 r.), a z kolei w przypadku świadczeń wypłacanych obywatelom Ukrainy kwota wydatków zmniejszyła się o 2,30 mln zł (zmniejszenie wydatków o 82,60% w 2024 r. w stosunku do 2022 r.). W takiej sytuacji należy zwrócić uwagę, iż **wydatki na realizację zadań publicznych dotyczące zapewnienie obsługi w zakresie udzielanej pomocy mieszkańcom Miasta, przede wszystkim wydatki na wynagrodzenia pracowników, zwiększają się odwrotnie proporcjonalnie do zmniejszających się wydatków na świadczenia i wsparcie socjalne mieszkańców.**

Analizując wydatki bieżące Miasta ze względu na charakter przedmiotu finansowania, tj. wydatki na: organizację pracy pracowników realizujących zadania publiczne, zapewnienie mienia służącemu realizacji zadań publicznych oraz świadczenia i wsparcie mieszkańców w ramach realizacji zadań publicznych, istotny udział w strukturze tych wydatków zajmują wydatki na świadczenia i wsparcie mieszkańców (udział w strukturze wydatków wynosi 72,98% w 2024 r.). Warto jednak podkreślić, że **w strukturze finansowania zadań publicznych o funkcji socjalnej zmniejsza się udział wydatków na świadczenia i wsparcie mieszkańców** (z 87,39% w 2022 r. do 72,98% w 2024 r.), z kolei zwiększa się udział wydatków na organizację pracy pracowników, w szczególności wydatki na wynagrodzenia (z 10,01% w 2022 r. do 22,16% w 2024 r.). Informacje w przedmiotowym zakresie prezentują wykres i tabela poniżej.

Wykres 9. Wydatki bieżące na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, polityki społecznej oraz wsparcia rodziny z budżetu Miasta z podziałem na przedmiot finansowania w latach 2022-2024 [w PLN]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z sprawozdania z wykonania budżetu Miasta za lata 2022-2024

Tabela 8. Struktura wydatków bieżących na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, polityki społecznej oraz wsparcia rodziny z budżetu Miasta z podziałem na przedmiot finansowania w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	Lata		
	2022	2023	2024
Wydatki na organizację pracy pracowników realizujących zadania publiczne	10,01%	20,94%	22,16%
Wydatki na zapewnienie mienia służącemu realizacji zadań publicznych	2,60%	4,54%	4,86%
Wydatki na świadczenia i wsparcie mieszkańców w ramach realizacji zadań publicznych	87,39%	74,53%	72,98%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z sprawozdania z wykonania budżetu Miasta za lata 2022-2024

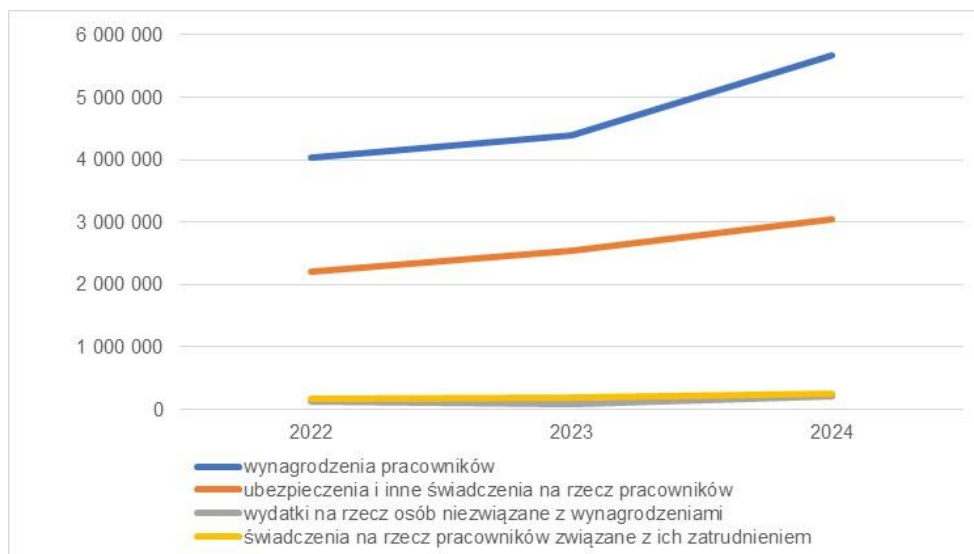
Ze względu na zwiększające się wydatki na organizację pracy pracowników, przede wszystkim wydatki na wynagrodzenia pracowników, wydatki te zostały poddane weryfikacji poprzez ich pogrupowanie w określone rodzaje, np. wydatki na wynagrodzenia, wydatki na ubezpieczenia i inne świadczenia na rzecz pracowników. Należy zauważyć, że same wydatki na wynagrodzenia pracowników zwiększyły się o 1,64 mln zł w 2024 r. w porównaniu do 2022 r. (zwiększenie wydatków o 40,77%), a co za tym idzie również wydatki na ubezpieczenia i inne świadczenia na rzecz pracowników w kwocie 0,83 mln zł (zwiększenie wydatków o 37,85%). Informację w tym zakresie prezentują tabela i wykres poniżej.

Tabela 9. Wydatki na organizację pracy pracowników Miasta realizujących zadania publiczne z zakresu pomocy społecznej, polityki społecznej i wsparcia dla rodzin w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	Lata			Zmiana (2024/2022)	
	2022	2023	2024	Kwota	Udział
Wydatki na organizację pracy pracowników realizujących zadania publiczne	6 521 161	7 206 748	9 158 280	2 637 119	40,44%
wynagrodzenia pracowników	4 026 718	4 394 467	5 668 235	1 641 517	40,77%
ubezpieczenia i inne świadczenia na rzecz pracowników	2 205 310	2 546 142	3 040 072	834 762	37,85%
wydatki na rzecz osób niezwiązane z wynagrodzeniami	122 759	73 829	199 575	76 815	62,57%
świadczenia na rzecz pracowników związane z ich zatrudnieniem	166 374	192 310	250 398	84 024	50,50%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z sprawozdania z wykonania budżetu Miasta za lata 2022-2024

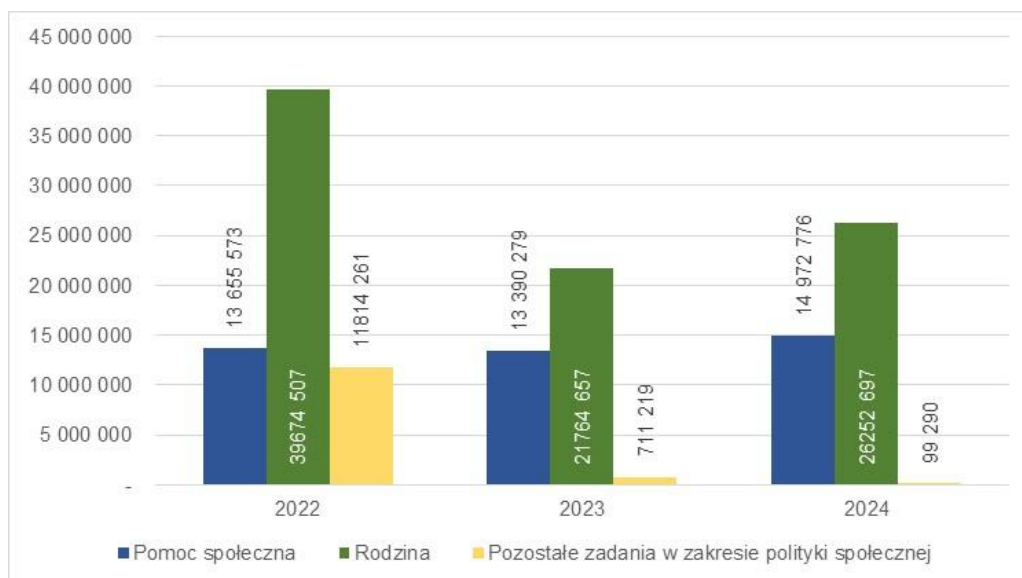
Wykres 10. Wydatki na organizację pracy pracowników Miasta realizujących zadania publiczne z zakresu pomocy społecznej, polityki społecznej i wsparcia dla rodzin w latach 2022-2024 [w PLN]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z sprawozdania z wykonania budżetu Miasta za lata 2022-2024

Mając na uwadze zwiększające się wydatki związane z kosztem obsługi świadczeń i wsparcia na rzecz mieszkańców (koszty wynagrodzenia pracowników i koszty utrzymania mienia), Miasto winno rozważyć przeprowadzenie szczegółowej analizy wydatków w celu ewentualnego wdrożenia rozwiązań pozwalających na optymalizację wydatków w kolejnych latach.

Wykres 11. Wydatki bieżące w zakresie pomocy społecznej, polityki społecznej i wsparcia dla rodzin budżetu Miasta w latach 2022-2024 [w PLN]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z sprawozdania z wykonania budżetu Miasta za lata 2022-2024

Wydatki (bieżące) w dziale pomocy społecznej zwiększyły się o 9,65% w 2024 r. w porównaniu do 2022 r. Istotnie zmniejszyły się wydatki na świadczenia wychowawcze w ramach wydatków na rodzinę (wydatki zmniejszyły się o 18,83 mln zł w 2024 r. w porównaniu do 2022 r.), wydatki na pozostałą działalność w polityce społecznej (wydatki zmniejszyły się o 11,71 mln zł w 2024 r. w porównaniu do 2022 r.) oraz wydatki w zakresie pozostałej działalności w dziale pomocy społecznej (wydatki zmniejszyły się o 3,64 mln zł w 2024 r. w stosunku do 2022 r.). W badanym okresie zaś zwiększenie wpływów wystąpiło w przedmiocie: zasiłków okresowych, celowych i pomoc w naturze (zwiększenie wydatków o 1,33 mln zł w 2024 r. w porównaniu do 2022 r.), dodatków mieszkaniowych (zwiększenie wydatków o 1,29 mln zł w 2024 r. w porównaniu do 2022 r.) oraz wydatków na ośrodki pomocy społecznej (zwiększenie wydatków o 1,54 mln zł w 2024 r. w porównaniu do 2022 r.). Szczegółowe informacje dotyczące zmian wydatków na realizację poszczególnych rodzajów świadczeń i usług prezentuje tabela poniżej. Warto podkreślić, że zwiększenie wydatków nastąpiło w zakresie tych świadczeń i usług publicznych realizowanych przez samorząd terytorialny (Miasto), które mają stały charakter ich wykonywania, tzn. są to świadczenia i usługi, które stanowiły podstawowy przedmiot działania Miasta w obszarze pomocy społecznej i wsparcia dla rodzin.

Tabela 10. Wydatki bieżące z podziałem na realizację świadczeń i usług przez Miasto w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	Lata			Zmiana (2024/2022)	
	2022	2023	2024	Kwota	Udział
Pomoc społeczna	13 655 573	11 947 056	14 972 776	1 317 203	9,65%
przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	145 158	166 169	220 600	75 442	51,97%
składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierająca świadczenia z pomocy społecznej	66 537	61 150	95 352	28 815	43,31%
zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	2 013 233	2 694 394	3 340 283	1 327 050	65,92%
dodatki mieszkaniowe	2 176 482	2 756 964	3 463 398	1 286 916	59,13%
zasiłki stałe	715 781	726 203	1 149 322	433 541	60,57%
ośrodki pomocy społecznej	2 695 073	3 471 115	4 237 701	1 542 628	57,24%
usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	509 504	456 618	591 022	81 518	16,00%
pomoc w zakresie dożywiania	303 633	381 791	488 867	185 234	61,01%
pozostała działalność	5 030 173	1 232 652	1 386 229	- 3 643 943	-72,44%
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	11 814 261	711 219	99 290	- 11 714 972	-99,16%
pozostała działalność	11 814 261	711 219	99 287	- 11 714 975	-99,16%
Rodzina	39 674 507	21 764 657	26 349 197	- 13 421 810	-33,83%
świadczenia wychowawcze	18 900 346	48 479	65 579	- 18 834 767	-99,65%
świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	17 500 143	18 373 078	21 722 326	4 222 183	24,13%

Wyszczególnienie	Lata			Zmiana (2024/2022)	
	2022	2023	2024	Kwota	Udział
Karta Dużej Rodziny	8 515	7 870	3 428	- 5 087	-59,74%
wspieranie rodzin	694 803	576 978	872 805	178 002	25,62%
rodziny zastępcze	688 906	732 157	909 310	220 403	31,99%
działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych	365 506	412 246	556 685	191 179	52,31%
składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby pobierające zasiłki dla opiekunów	160 597	188 894	254 911	94 314	58,73%
system opieki nad dziećmi w wieku do lat 3	1 355 691	1 424 956	1 964 154	608 463	44,88%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z sprawozdania z wykonania budżetu Miasta za lata 2022-2024.

W celu oceny systemu finansowania zadań z zakresu pomocy społecznej, polityki społecznej oraz wspierania rodzin Miasta Wodzisław Śląski w dalszej części dokonano analizy porównawczej dochodów i wydatków bieżących w układzie z podziałem na rodzaje świadczeń i usług. Wyniki tego badania prezentuje tabele poniżej. Niemniej jednak należy stwierdzić, że część świadczeń jest sfinansowana w pełni z wpływów dotyczących tychże świadczeń, np. świadczenia wychowawcze, świadczenia rodzinne, zasiłki stałe, Karta Dużej Rodziny czy też składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające świadczenia z pomocy społecznej. Z kolei obserwuje się również takie rodzaje świadczeń, które wiążą się z ich finansowaniem z innych źródeł dostępnych Miastu, np. zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze, dodatki mieszkaniowe, wydatki na ośrodki pomocy społecznej czy też wydatki na rodziny zastępcze. **W przypadku wydatków o charakterze deficytowym niezbędnym byłaby pogłębiona analiza ze strony Miasta w celu możliwości stwierdzenia przyczyny, zasadności wydatkowania środków oraz określenia kierunków ich optymalizacji.**

Tabela 11. Dochody i wydatki bieżące Miasta w zakresie pomocy społecznej, polityki społecznej i wspierania rodzin ze wskazaniem stopnia zbilansowania realizacji zadań w 2022 r. [W PLN]

Wyszczególnienie	2022 rok			
	Dochody	Wydatki	Wynik	Stopień pokrycia
Pomoc społeczna	6 450 586	13 655 573	- 7 204 987	47%
przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	-	145 158	- 145 158	0%
składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające świadczenia z pomocy społecznej	66 241	66 537	- 296	100%
zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	148 613	2 013 233	- 1 864 620	7%
dodatki mieszkaniowe	5 719	2 176 482	- 2 170 763	0%
zasiłki stałe	720 830	715 781	5 048	101%
ośrodki pomocy społecznej	619 417	2 695 073	- 2 075 655	23%

Wyszczególnienie	2022 rok			
	Dochody	Wydatki	Wynik	Stopień pokrycia
usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	183 861	509 504	- 325 643	36%
pomoc w zakresie dożywiania	166 116	303 633	- 137 517	55%
pozostała działalność	4 539 790	5 030 173	- 490 383	90%
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	12 115 935	11 814 261	301 674	103%
pozostała działalność	12 115 935	11 814 261	301 674	103%
Rodzina	37 031 141	39 674 507	- 2 643 366	93%
świadczenia wychowawcze	18 900 343	18 900 346	- 4	100%
świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	17 434 883	17 500 143	- 65 259	100%
Karta Dużej Rodziny	8 525	8 515	10	100%
wspieranie rodzin	242 819	694 803	- 451 983	35%
rodziny zastępcze	1 094	688 906	- 687 812	0%
działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych	282 880	365 506	- 82 626	77%
składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby pobierające zasiłki dla opiekunów	160 597	160 597	-	100%
system opieki nad dziećmi w wieku do lat 3	-	1 355 691	- 1 355 691	0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z sprawozdania z wykonania budżetu Miasta za lata 2022-2024.

Tabela 12. Dochody i wydatki bieżące Miasta w zakresie pomocy społecznej, polityki społecznej i wspierania rodzin ze wskazaniem stopnia zbilansowania realizacji zadań w 2023 r. [W PLN]

Wyszczególnienie	2023 rok			
	Dochody	Wydatki	Wynik	Stopień pokrycia
Pomoc społeczna	2 981 699	13 390 279	- 10 408 580	22%
przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	-	166 169	- 166 169	0%
składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające świadczenia z pomocy społecznej	61 150	61 150	-	100%
zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	305 293	2 694 394	- 2 389 101	11%
dodatki mieszkaniowe	700	2 756 964	- 2 756 264	0%
zasiłki stałe	721 147	726 203	- 5 056	99%
ośrodki pomocy społecznej	631 829	3 471 115	- 2 839 285	18%
usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	180 005	456 618	- 276 613	39%

Wyszczególnienie	2023 rok			
	Dochody	Wydatki	Wynik	Stopień pokrycia
pomoc w zakresie dożywiania	235 212	381 791	- 146 579	62%
pozostała działalność	846 363	1 232 652	- 386 289	69%
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	488 312	711 219	- 222 907	69%
pozostała działalność	488 312	711 219	- 222 907	69%
Rodzina	19 040 540	21 764 657	- 2 724 117	87%
świadczenia wychowawcze	49 417	48 479	938	102%
świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	18 413 513	18 373 078	40 435	100%
Karta Dużej Rodziny	7 884	7 870	14	100%
wspieranie rodzin	72 686	576 978	- 504 292	13%
rodziny zastępcze	4 199	732 157	- 727 959	1%
działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych	303 948	412 246	- 108 298	74%
składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby pobierające zasiłki dla opiekunów	188 894	188 894	-	100%
system opieki nad dziećmi w wieku do lat 3	-	1 424 956	- 1 424 956	0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z sprawozdania z wykonania budżetu Miasta za lata 2022-2024

Tabela 13. Dochody i wydatki bieżące Miasta w zakresie pomocy społecznej, polityki społecznej i wspierania rodzin ze wskazaniem stopnia zbilansowania realizacji zadań w 2024 r. [W PLN]

Wyszczególnienie	2024 rok			
	Dochody	Wydatki	Wynik	Stopień pokrycia
Pomoc społeczna	4 288 226	14 972 776	- 10 684 550	29%
przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	6 000	220 600	- 214 600	3%
składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające świadczenia z pomocy społecznej	95 352	95 352	-	100%
zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	241 252	3 340 283	- 3 099 031	7%
dodatki mieszkaniowe	486 514	3 463 398	- 2 976 884	14%
zasiłki stałe	1 149 322	1 149 322	-	100%
ośrodki pomocy społecznej	815 328	4 237 701	- 3 422 374	19%
usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	311 595	591 022	- 279 427	53%
pomoc w zakresie dożywiania	284 639	488 867	- 204 229	58%
pozostała działalność	898 223	1 386 229	- 488 006	65%

Wyszczególnienie	2024 rok			
	Dochody	Wydatki	Wynik	Stopień pokrycia
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	93 182	99 290	- 6 107	94%
pozostała działalność	93 182	99 287	- 6 104	94%
Rodzina	24 128 388	26 252 697	- 2 124 309	92%
świadczenia wychowawcze	64 782	65 579	- 797	99%
świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	21 482 780	21 722 326	- 239 546	99%
Karta Dużej Rodziny	3 668	3 428	240	107%
wspieranie rodzin	541 521	872 805	- 331 284	62%
rodziny zastępcze	12 189	909 310	- 897 121	1%
działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych	440 565	556 685	- 116 120	79%
składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby pobierające zasiłki dla opiekunów	254 911	254 911	0	100%
system opieki nad dziećmi w wieku do lat 3	-	1 964 154	- 1 964 154	0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z sprawozdania z wykonania budżetu Miasta za lata 2022-2024

Oceniając stopień pokrycia dochodów i wydatków bieżących Miasta w zakresie pomocy społecznej, polityki społecznej i wspierania rodzin w latach 2022-2024 nie można nie wskazać na wysoki stopień konieczności finansowania zadań w zakresie pomocy społecznej z innych źródeł w budżecie Miasta. W przypadku obszarów dotyczących polityki społecznej oraz wspierania rodzin stopień zbilansowania wydatków bieżących poprzez wpływ bieżący do budżetu Miasta jest dość wysoki. Niemniej jednak w każdym z obszarów działalności w sferze socjalnej Miasto zobowiązane jest pokrywać wydatki bieżące z wykorzystaniem środków własnych, np. z wpływów z podatków i opłat lokalnych, wpływów z udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych (PIT) i podatku dochodowym od osób prawnych (CIT). Stopień pokrycia dochodów i wydatków bieżących Miasta w zakresie pomocy społecznej, polityki społecznej i wspierania rodzin, a także kwoty wymaganej partycypacji Miasta w zadania socjalne prezentują tabele poniżej.

Tabela 14. Stopień pokrycia dochodów i wydatków bieżących Miasta w zakresie pomocy społecznej, polityki społecznej i wspierania rodzin w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	Lata		
	2022	2023	2024
Pomoc społeczna	47%	22%	29%
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	103%	69%	94%
Rodzina	93%	87%	87%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z sprawozdania z wykonania budżetu Miasta za lata 2022-2024

Tabela 15. Partycypacja Miasta w finansowanie zadań w zakresie pomocy społecznej, polityki społecznej i wspierania rodzin w latach 2022-2024 [w PLN]

Wyszczególnienie	Lata		
	2022	2023	2024
Pomoc społeczna	7 204 987	10 408 580	10 684 550
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej		222 907	6 107
Rodzina	2 643 366	2 724 117	3 537 282
Razem	9 848 353	13 355 604	14 227 940

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z sprawozdania z wykonania budżetu Miasta za lata 2022-2024

W zakresie pomocy społecznej oraz wsparcia rodziny Miasto wykonuje przede wszystkim zadania własne, zadania powierzone i zlecone do realizacji o charakterze obligatoryjnym, co stanowi blisko 99% wszystkich wydatków bieżących.. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej funkcjonujący na terenie Wodzisławia Śląskiego obsługuje mieszkańców Miasta w przedmiocie m.in.: przyznawania i wypłacania zasiłków stałych, zasiłków okresowych, zasiłków celowych, dożywiania dzieci, udzielania schronienia, zapewnienia posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym, sprawiania pogrzebu, kierowania do domu pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca w tym domu, wypłacania świadczenia uprawnionym do alimentów czy też przydzielania dodatku mieszkaniowego. W ramach ogólnej oceny wskazania wydatków ponoszonych na zadania obligatoryjne i zadania fakultatywne (samodzielnie przyjęte przez Miasto do wykonania) bezwzględnie należy wykluczyć aktywność projektowo-konkursową jednostki organizacyjnej pomocy społecznej wiążącą się z realizacją zadań finansowanych lub w znacznym stopniu współfinansowanych ze środków zewnętrznych. Do takich działań należy zaliczyć prowadzenie programów, np. Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością, Opieka Wytchnieniowa, Posiłek w szkole i w domu, zapewnienie najuboższym mieszkańcom Wodzisławia Śląskiego pomocy żywnościowej oraz uczestnictwa w działaniach w ramach środków towarzyszących⁴ oraz Korpus Wsparcia Seniorów. Zadania te chociaż mają charakter fakultatywny, jednakże ich wdrożenie i prowadzenie na terenie Miasta przysparza mieszkańcom pomoc i wsparcie w trudnej indywidualnie sytuacji życiowej. Zadania fakultatywne, które rzecz jasna przynoszą dodaną wartość społeczną dla mieszkańców jako różnego rodzaju formy wsparcia i aktywizacji, zapewne są potrzebne i oczekiwane. Niemniej jednak ich realizacja w kolejnych latach wymaga kontynuacji ich monitorowania ze względu na koszty ich wykonania w porównaniu do osiągniętych efektów, w tym osób korzystających (osób wspieranych). Do takich zadań fakultatywnych należy zaliczyć:

- ogrzewalnia dla osób bezdomnych funkcjonująca na terenie gminy w okresie zimowym;
- schronisko dla bezdomnych mężczyzn prowadzone przez Towarzystwo Pomocy św. Brata Alberta – koło wodzisławskie;
- mieszkanie treningowe prowadzone przez ośrodek ze środków finansowych własnych;
- Klub seniora.

⁴ Program Fundusze Europejskie na Pomoc żywnościową 2021-2027 Podprogram 2023 współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego+.

Należy zauważyć, że wydatki Miasta na finansowanie zadań fakultatywnych w zakresie pomocy społecznej, polityki społecznej i wspierania rodzin w latach 2023 i 2024 stanowiły zaledwie 1%-1,25% wydatków bieżących ogółem. Istotne, iż wydatki te nie zwiększają się z roku na rok.

Tabela 16. Wydatki Miasta na finansowanie zadań fakultatywnych w zakresie pomocy społecznej, polityki społecznej i wspierania rodzin w latach 2023 i 2024 [w PLN]

Wyszczególnienie	Lata		Zmiana (2024/2023)	
	2023	2024	Kwota	Udział
Ogrzewalnia dla osób bezdomnych	151 640	205 261	53 621	35,36%
Schronisko dla bezdomnych mężczyzn	230 000	180 000	- 50 000	-21,74%
Mieszkanie treningowe	6 245	6 292	47	0,75%
Klub Seniora	39 522	32 880	- 6 642	-16,81%
Razem	427 407	424 433	- 2 974	-0,70%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z sprawozdania z wykonania budżetu Miasta za lata 2022-2024

Podsumowując część dotyczącą ogólnej oceny kierunków wydatkowania środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej należy wskazać, iż Miasto powinno rozważyć przeprowadzenie szczegółowej analizy wydatków w celu ewentualnego wdrożenia rozwiązań pozwalających na ich optymalizację wydatków w kolejnych latach w zakresie zwiększających się wydatków związanych z kosztem obsługi świadczeń i wsparcia na rzecz mieszkańców (koszty wynagrodzenia pracowników i koszty utrzymania mienia). Analogiczne postępowanie powinno mieć miejsce w przypadku wydatków o charakterze deficytowym, tzn. poziom wydatków przewyższa wpływy z danego rodzaju zadania, aby stwierdzić przyczyny takiego zjawiska, uzyskać uzasadnienie wydatkowania środków (prawidłowość wypłaty świadczeń) oraz określić możliwe kierunki optymalizacji wydatków.

OGÓLNA ANALIZA PORÓWNAWCZA FINANSOWANIA ZADAŃ Z ZAKRESU POMOCY SPOŁECZNEJ MIASTA W STOSUNKU DO GMIN GRUPY PORÓWNAWCZEJ

Raport w części dotyczącej ogólnej analizy porównawczej finansowania zadań z zakresu pomocy społecznej Miasta obejmuje wybrane zagadnienia dotyczące finansowania obszaru w stosunku do gmin nie tylko grupy porównawczej, lecz również wskazanej grupy referencyjnej. W ramach ogólnej oceny realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej w ujęciu finansowym zostały przedstawione syntetycznie wyniki analizy wartościowej świadczeń i zasiłków pomocy społecznej składają się z:

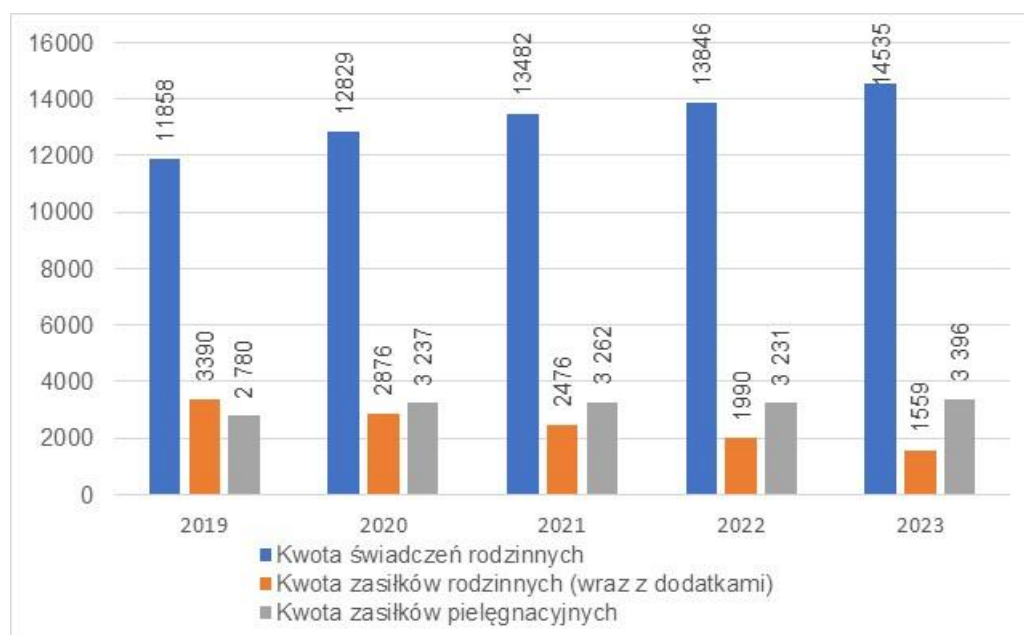
- wypłaconych świadczeń i zasiłków,
- relacji wydatków z budżetu Miasta związanych ze świadczeniem na rzecz osób fizycznych w przeliczeniu na mieszkańca,

- relacji wydatków z budżetu Miasta na zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe związane ze świadczeniem na rzecz osób fizycznych w przeliczeniu na mieszkańca,
- relacji wydatków z budżetu miasta na usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze w przeliczeniu na mieszkańca.

Analiza ta opiera się na danych statystycznych dotyczących Wodzisławia Śląskiego i jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład grupy referencyjnej oraz grupy porównawczej. W celu przygotowania analizy porównawczej niezbędnym jest wykorzystanie danych statystyki publicznej co powoduje ograniczenia w dostępności zarówno danych pogłębionych (dane te mają charakter zagregowany na poziomie powiatu lub województwa, choć adresatami udostępniania tych danych są również gminy), a także danych za 2024 r. (według stanu na dzień sporządzenia raportu). W związku z powyższym analiza obejmuje badanie na danych przede wszystkim za lata 2019-2023, co przy takim okresie oceny pozwala na sformułowanie rzeczowych i wiarygodnych wniosków.

W przedmiocie wypłaconych świadczeń i zasiłków przez Miasto należy zwrócić uwagę na istotną pozycję świadczeń rodzinnych. Mieszkańcy Miasta w mniejszym stopniu w stosunku do świadczeń rodzinnych otrzymali zasiłki rodzinne oraz zasiłki pielęgnacyjne. Korzystanie ze świadczeń rodzinnych w coraz większym stopniu w przeliczeniu na jednego mieszkańca Miasta wskazuje na utrzymującą się określoną ilość rodzin z dziećmi, w tym rodzin wielodzietnych, wymagających wsparcia finansowego w postaci chociażby zasiłku, świadczeń opiekuńczych czy też jednorazowej zapomogi. Taka sytuacja wskazuje również, że zwiększa się odsetek rodzin wymagających znacznego wsparcia ze strony instytucji pomocy społecznej, w tym prawdopodobnie rodzin z dziećmi, wśród których występują przewlekłe choroby oraz stwierdzone stopnie niepełnosprawności.

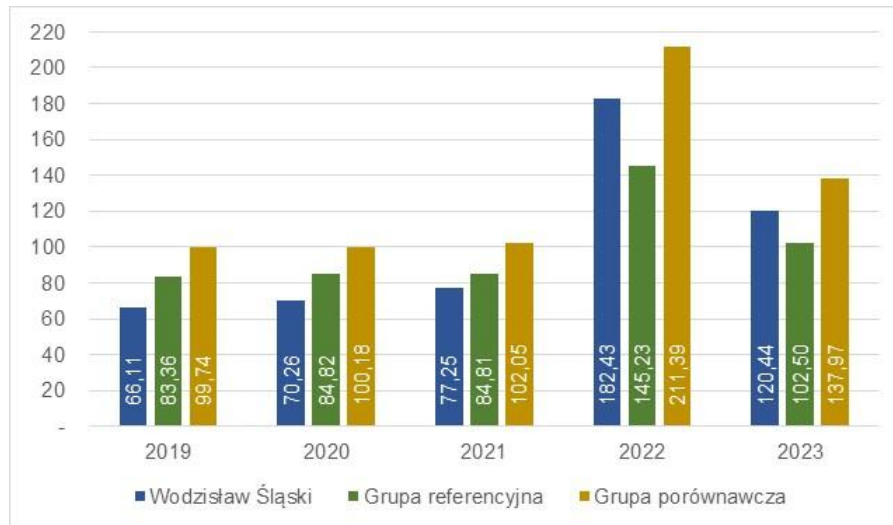
Wykres 12. Świadczenia i zasiłki wypłacone w Wodzisławiu Śląskim w latach 2019-2023 [w PLN]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych (dostęp: 25.04.2025 r.).

Relacja wydatków z budżetu miasta związanych ze świadczeniem na rzecz osób fizycznych w przeliczeniu na mieszkańca znacznie zwiększyła się w Wodzisławiu Śląskim w latach 2022 i 2023 w porównaniu do jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład zarówno grupy referencyjnej, jak i grupy porównawczej. Nie zmienia to także faktu, iż dla średniej wartości relacji każdej z tych grup również nastąpiło zwiększenie kwoty wydatków związanych ze świadczeniem na rzecz osób fizycznych (należy mieć na uwadze, że liczba ludności Miasta zmniejszyła się w badanym okresie). Informacje szczegółowe prezentuje wykres poniżej.

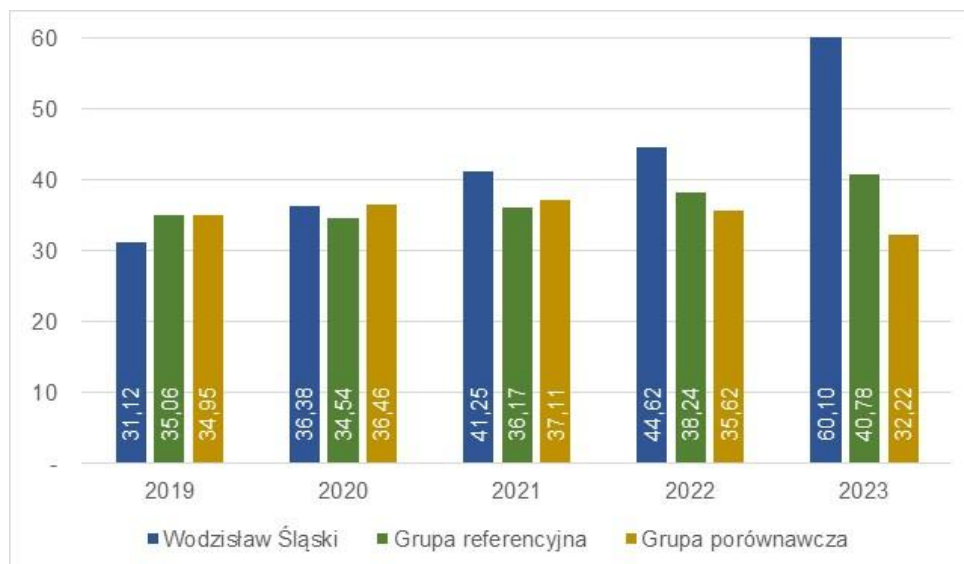
Wykres 13. Relacja wydatków z budżetu Miasta związanych ze świadczeniem na rzecz osób fizycznych w przeliczeniu na mieszkańca w latach 2019-2023 [W PLN]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych (dostęp: 25.04.2025 r.).

Analogiczna sytuacja zachodzi w odniesieniu do relacji wydatków z budżetu Miasta na zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe związane ze świadczeniem na rzecz osób fizycznych w przeliczeniu na mieszkańca w latach 2019-2023. W zakresie tego rodzaju świadczenia pieniężnego i niepieniężnego jego kwota w Wodzisławiu Śląskim zwiększyła się o 100% w 2023 r. w porównaniu do 2019 r. Warto podkreślić, że średnie kwoty przedmiotowych świadczeń ustalone dla jednostek grupy referencyjnej i jednostek grupy porównawczej są mniejsze od kwoty określonej w Mieście w latach 2020-2023. Informacje szczegółowe prezentuje wykres poniżej.

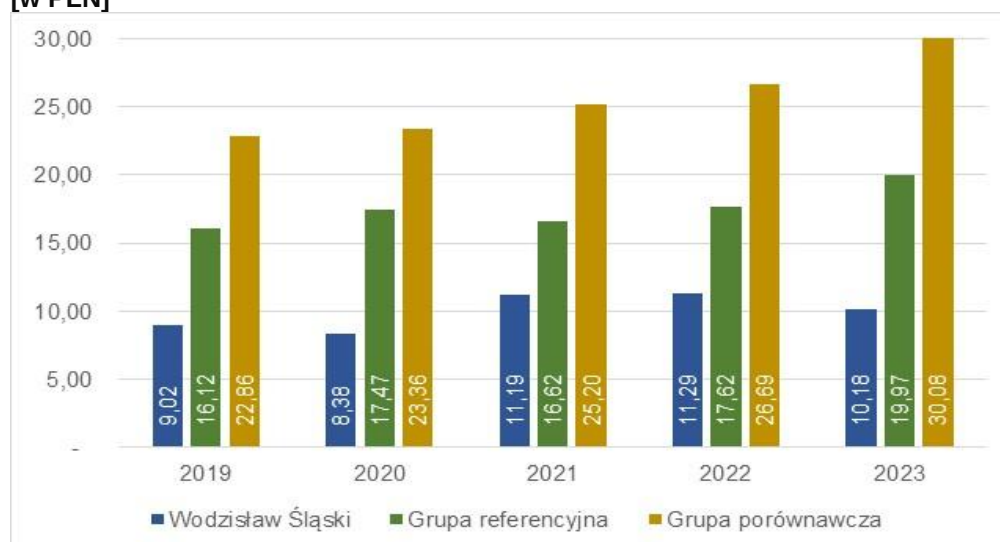
Wykres 14. Relacja wydatków z budżetu Miasta na zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe związane ze świadczeniem na rzecz osób fizycznych w przeliczeniu na mieszkańca w latach 2019-2023 [w PLN]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych (dostęp: 25.04.2025 r.).

W ocenie relacji wydatków z budżetu Miasta na usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze w przeliczeniu na mieszkańca w latach 2019-2023 na tle jednostek grupy referencyjnej i jednostek grupy porównawczej można uznać, iż w Wodzisławiu Śląskim wydatki w tym zakresie są zdecydowanie niższe w stosunku do powyżej wskazanych grup. Dla przykładu w 2023 r. średnia kwota wydatków na usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze w przeliczeniu na mieszkańca ustalona dla grupy referencyjnej była o 100% większa niż ta sama kwota w Wodzisławiu Śląskim. W przypadku zaś średniej wartości oszacowanej dla jednostek grupy porównawczej kwota ta była o 200% względem kwoty wypłaconej przez Miasto w 2023 r. Informacje szczegółowe prezentuje wykres poniżej.

Wykres 15. Relacja wydatków z budżetu Miasta na usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze w przeliczeniu na mieszkańca w latach 2019-2023 [w PLN]

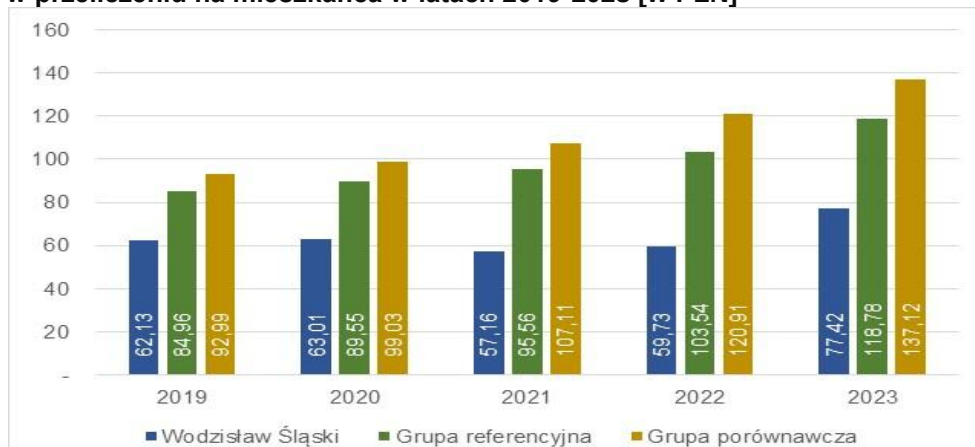

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych (dostęp: 25.04.2025 r.).

W przypadku analizy porównawczej relacji wydatków z budżetu Miasta na ośrodki pomocy społecznej w przeliczeniu na mieszkańca w latach 2019-2023 w stosunku do gmin z grupy referencyjnej i gmin z grupy porównawczej należy stwierdzić, że Wodzisław Śląski, mimo zwiększających się wydatków na ośrodek pomocy społecznej, odznacza się mniejszym kosztem w przeliczeniu na jednego mieszkańca.

Relacja ta na korzyść Miasta jest wyraźna względem średniej wartości dla gmin grupy referencyjnej oraz gminy grupy porównawczej, co należy ocenić pozytywnie.

Wykres 16. Relacja wydatków z budżetu Miasta na ośrodki pomocy społecznej w przeliczeniu na mieszkańca w latach 2019-2023 [w PLN]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych (dostęp: 25.04.2025 r.).

Miasto Wodzisław Śląski podobnie jak większość miast w Polsce jest i dalej będzie zmuszone mierzyć się z wyzwaniami wiążącymi się z realizacją systemu pomocy społecznej. Wyzwania te wynikają zarówno z braków w infrastrukturze społecznej, jak i ograniczoną możliwością finansowania podejmowanych działań z zakresu pomocy społecznej. Nie bez znaczenia pozostają zmieniające się potrzeby i oczekiwania mieszkańców danej wspólnoty samorządowej. Napotykanie liczne przeszkody i problemy często wymagają nie tylko analizy podejmowanej ze znacznym wyprzedzeniem, lecz również wdrożenia skutecznych rozwiązań przeciwdziałania we właściwym czasie (momencie), aby osiągnąć najlepszy efekt.

Podsumowując tę część raportu należy stwierdzić, że Miasto odznacza się dobrą pozycją w przedmiocie wydatków na zadania związane z pomocą społeczną w porównaniu do gmin z grupy referencyjnej oraz gmin z grupy porównawczej. Wątpliwości należy jedynie wskazać w przypadku relacji wydatków z budżetu Miasta na zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe związane ze świadczeniem na rzecz osób fizycznych w przeliczeniu na mieszkańca. W tym przypadku Miasto Wodzisław Śląski charakteryzuje wartością wskaźnika, którego odchylenie jest znaczne od wartości średnich gmin grupy referencyjnej i gmin grupy porównawczej. W związku z powyższym Miasto powinno, co zostało już wspomniane w raporcie, przeprowadzić pogłębioną analizę wydatków w wybranych obszarach w celu stwierdzenia przyczyny takiego zjawiska, uzyskania uzasadnienia wydatkowania środków w takiej wysokości (prawidłowość wypłaty świadczeń) oraz określenia możliwych kierunków optymalizacji wydatków.

WYBRANE WSKAŹNIKI UDZIELANIA ŚWIADCZEŃ Z ZAKRESU POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE

W oparciu o podstawowe założenia pomocy społecznej należy zwrócić uwagę na jej główne cele, w których wsparciem otacza się osoby i rodziny mając na celu:

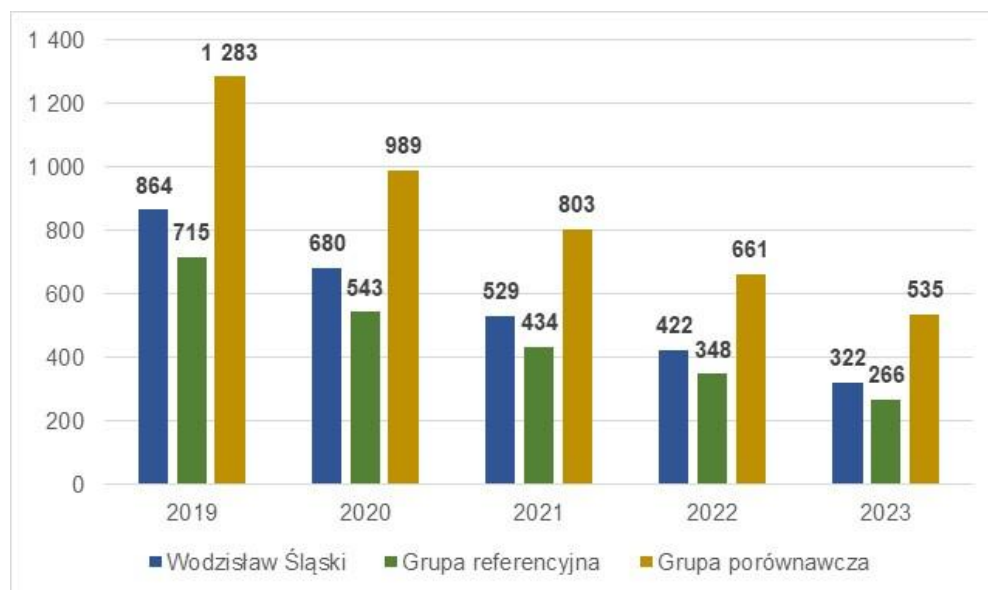
- przewyciężanie trudnych sytuacji życiowych, z którymi nie są w stanie sobie poradzić, wykorzystując własne możliwości i uprawnienia,
- zaspokojenia niezbędnych potrzeb,
- umożliwienie im życie w godnych warunkach,

- zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym,
- usamodzielnieniu się ich oraz integrację ze środowiskiem.

Wsparcie kierowane do osób i rodzin w ramach pomocy społecznej odbywa się w formie finansowej, rzeczowej oraz w formie usług. System świadczeń pomocy społecznej wspiera finansowo przede wszystkim osoby i rodziny o niskich dochodach (tutaj miasto również wspiera w zakresie realizacji zadań związanych m.in. z gospodarką mieszkaniową) oraz pozbawione dochodu.

Na potrzeby oceny z wykorzystaniem wybranych wskaźników (parametrów oceny) w pierwszej kolejności poddano ocenie porównawczej rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci, o prezentuje zarówno wykres, jak i tabelę poniżej. Należy zauważyć, że przede wszystkim zmniejszyła się o ponad 50% liczba rodzin, którym są wypłacane zasiłki rodzinne na rzecz ich dzieci. Taka sytuacja wynika chociażby ze znacznego zwiększenia minimalnego wynagrodzenia na rynku pracy oraz nieznacznej zmiany kryterium dochodowego, nieadekwatnej do zmiany płacy minimalnej czy też wzrostu średniego wynagrodzenia na rynku pracy. Dodatkowo, warto podkreślić zjawisko ujemnego przyrostu naturalnego oraz mniejszą dietność dzieci w rodzinie. W samym Wodzisławiu Śląskim liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci zmniejszyła się z 864 rodzin w 2019 r. do 322 rodzin w 2023 r. (zmniejszenie liczby rodzin o 62,73% w 2023 r. w porównaniu do 2019 r.). Większym spadkiem liczby rodzin objętych zasiłkiem rodzinnym na dzieci odznacza się tylko Racibórz (zmniejszenie liczby rodzin o 67,36% w 2023 r. w porównaniu do 2019 r.).

Wykres 17. Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych (dostęp: 25.04.2025 r.).

W Wodzisławiu Śląskim liczba rodzin otrzymujących zasiłek rodzinny na dzieci jest większa w stosunku do średniej liczby rodzin, którym są wypłacane zasiłki rodzinne, ustalona dla grupy referencyjnej. Z kolei Miasto cechuje się znacznie mniejszą liczbą rodzin otrzymujących zasiłek rodzinny w porównaniu do samorządów terytorialnych wchodzących w skład grupy porównawczej. Ponadto, warto wskazać, iż liczby rodzin objętych wypłacaniem zasiłku rodzinnego w Wodzisławiu Śląskim w latach 2019-2023 są większe od wartości środkowej (mediany) oszacowanej dla jednostek grupy referencyjnej.

Inną kwestią pozostaje relacja liczby rodzin, którym są wypłacane zasiłki rodzinne w porównaniu do liczby gospodarstw domowych. W tym przypadku Wodzisław Śląski charakteryzuje się największym udziałem liczby rodzin w stosunku do liczby gospodarstw domowych (od udziału wynoszącego 5,06% w 2019 r. do udziału wynoszącego 1,84% w 2023 r.) w ramach miast grupy referencyjnej (średnia wartość udziału wynosi od 4,40% w 2019 r. do 1,58% w 2023 r.).

Tabela 17. Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci w latach 2019-2023

Grupa referencyjna	Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci				
	ogółem				
	2019	2020	2021	2022	2023
Oświęcim	623	518	429	347	286
Czeladź	550	408	322	278	223
Czechowice-Dziedzice	791	615	473	381	298
Cieszyn	592	410	334	257	186
Racibórz	867	627	519	404	283
Wodzisław Śląski	864	680	529	422	322
Średnia	715	543	434	348	266
Mediana	707	567	451	364	285
Grupa porównawcza					
Średnia	1 283	989	803	661	535
Mediana	1 109	837	695	563	459

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych (dostęp: 25.04.2025 r.).

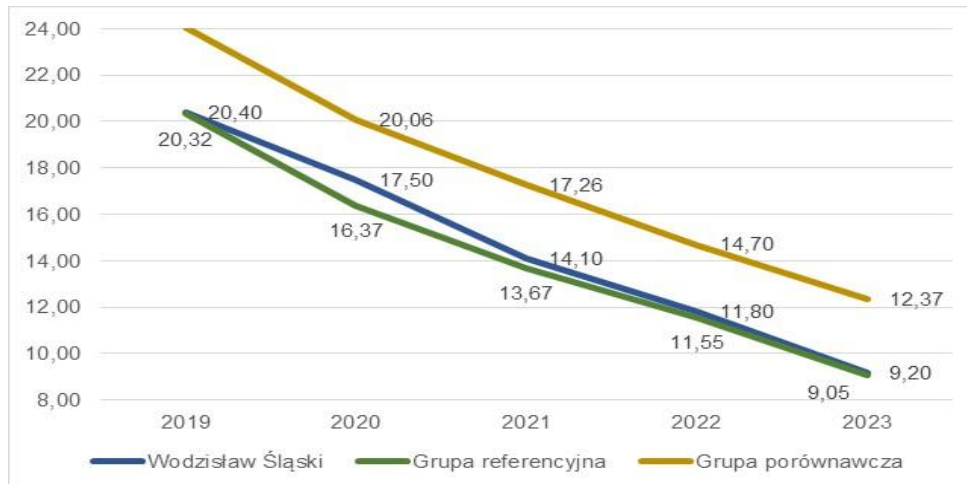
Tabela 18. Relacja rodzin, którym są wypłacane zasiłki rodzinne w porównaniu do gospodarstw domowych w latach 2019-2023

Grupa referencyjna	Relacja rodzin, którym są wypłacane zasiłki rodzinne w porównaniu do gospodarstw domowych				
	ogółem				
	2019	2020	2021	2022	2023
Oświęcim	3,79%	3,13%	2,58%	2,05%	1,68%
Czeladź	3,75%	2,80%	2,21%	1,89%	1,52%
Czechowice-Dziedzice	5,18%	3,73%	2,86%	2,28%	1,76%
Cieszyn	4,47%	3,00%	2,43%	1,85%	1,33%
Racibórz	4,18%	2,98%	2,46%	1,91%	1,33%
Wodzisław Śląski	5,06%	3,97%	3,06%	2,42%	1,84%
Średnia	4,40%	3,27%	2,60%	2,07%	1,58%
Mediana	4,33%	3,06%	2,52%	1,98%	1,60%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych (dostęp: 25.04.2025 r.).

Ponadto, poza analizą relacji rodzin, którym są wypłacane zasiłki rodzinne w porównaniu do gospodarstw domowych w latach 2019-2023 ocenie również poddano udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku. Należy wskazać, że udział dzieci objętych wypłatą zasiłku rodzinnego na rzecz ich rodziców znacznie zmniejszył się w Mieście w latach 2019-2023 (udział wynosi od 20,40% w 2019 r. do 9,20% w 2023 r.). Informację w tym zakresie prezentuje wykres poniżej.

Wykres 18. Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych (dostęp: 25.04.2025 r.).

Większym udziałem dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w porównaniu do Wodzisławia Śląskiego (9,20% w 2023 r.) odznaczają się Oświęcim (11,0% 2023 r.) oraz Czeladź (10,2% w 2023 r.). W Czechowicach-Dziedzicach (8,1% w 2023 r.), Cieszynie (7,9% w 2023 r.) i Raciborzu (7,9% w 2023 r.) w mniejszym stopniu w stosunku do Miasta występuje udział dzieci objętych wypłatą zasiłku. W zakresie tego wskaźnika Wodzisław Śląski osiąga wartości zbliżone średniej wartości udziału dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek w rupie referencyjnej. Bez wątplenia średnia wartość udziału dzieci ustalona dla grupy porównawczej jest większa względem udziału określonego dla Wodzisławia Śląskiego.

Tabela 19. Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku

Grupa referencyjna	Udział dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek				
	ogółem				
	2019	2020	2021	2022	2023
Oświęcim	22%	18%	16%	13%	11%
Czeladź	21%	17%	14%	12%	10%
Czechowice-Dziedzice	18%	15%	12%	10%	8%
Cieszyn	21%	15%	13%	11%	8%
Racibórz	20%	16%	14%	11%	8%
Wodzisław Śląski	20%	18%	14%	12%	9%
Średnia	20%	16%	14%	12%	9%
Mediana	21%	16%	14%	12%	9%
Grupa porównawcza					
Średnia	24%	20%	17%	15%	12%
Mediana	24%	20%	17%	15%	12%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych (dostęp: 25.04.2025 r.).

W ramach oceny obszaru pomocy społecznej Miasta warto zwrócić uwagę na przeciętną miesięczną liczbę dzieci, na które wypłacono świadczenia wychowawcze w latach 2020, 2021 i 2023 (brak danych statystyki publicznej dla lat 2019 i 2022). Przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które wypłacono świadczenia wychowawcze

w Wodzisławiu Śląskim kształtowała się od 7.206 dzieci w 2021 r. do 7.666 dzieci w 2023 r. Większą przeciętną liczbę dzieci objętą świadczeniem wychowawczym posiadają Racibórz (7.782 dzieci w 2023 r.) i Czechowice-Dziedzice (7.748 dzieci w 2023 r.). Średnia wartość referencyjna przyjętej grupy samorządów terytorialnych jest mniejsza w porównaniu do przeciętnej miesięcznej liczby dzieci, na które wypłacono świadczenia wychowawcze (np. w 2023 r. średnia liczba dzieci grupy referencyjnej wynosi 6.600 dzieci względem 7.666 dzieci w Wodzisławiu Śląskim).

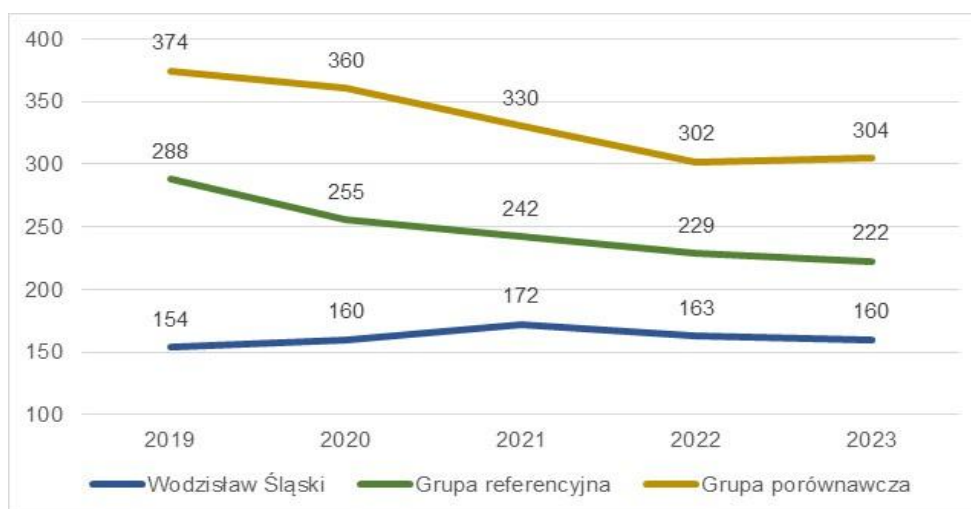
Tabela 20. Przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które wypłacono świadczenia wychowawcze w latach 2019-2023

Grupa referencyjna	Przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które wypłacono świadczenia wychowawcze				
	ogółem				
	2019	2020	2021	2022	2023
Oświęcim	nd.	5 677	5 657	nd.	6 180
Czeladź	nd.	4 434	4 413	nd.	4 335
Czechowice-Dziedzice	nd.	8 276	8 334	nd.	7 748
Cieszyn	nd.	5 194	5 126	nd.	5 890
Racibórz	nd.	7 134	7 087	nd.	7 782
Wodzisław Śląski	nd.	7 304	7 206	nd.	7 666
Średnia	nd.	6 336	6 304	nd.	6 600
Mediana	nd.	6 405	6 372	nd.	6 923

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych (dostęp: 25.04.2025 r.).

W zakresie beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 10.000 ludności w latach 2019-2023 należy zauważyć, że w Wodzisławiu Śląskim liczba tych beneficjentów wynosi od 156 osób na 10.000 mieszkańców w 2019 r. do 160 osób na 10.000 mieszkańców w 2023 r. (największa liczba beneficjentów wynosząca 172 osoby na 10 000 mieszkańców wystąpiła w 2021 r.). W ramach jednostek grupy referencyjnej jedynie w Czechowicach-Dziedzicach wystąpiła mniejsza liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w 2023 r. (115 osób na 10.000 mieszkańców). Jednocześnie w odniesieniu do średnich wartości samorządów grupy referencyjnej i grupy porównawczej w Wodzisławiu Śląskim wystąpiła znacznie mniejsza liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 10.000 ludności w latach 2019-2023. Informację w tym zakresie prezentuje wykres poniżej.

Wykres 19. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10.000 ludności w latach 2019-2023

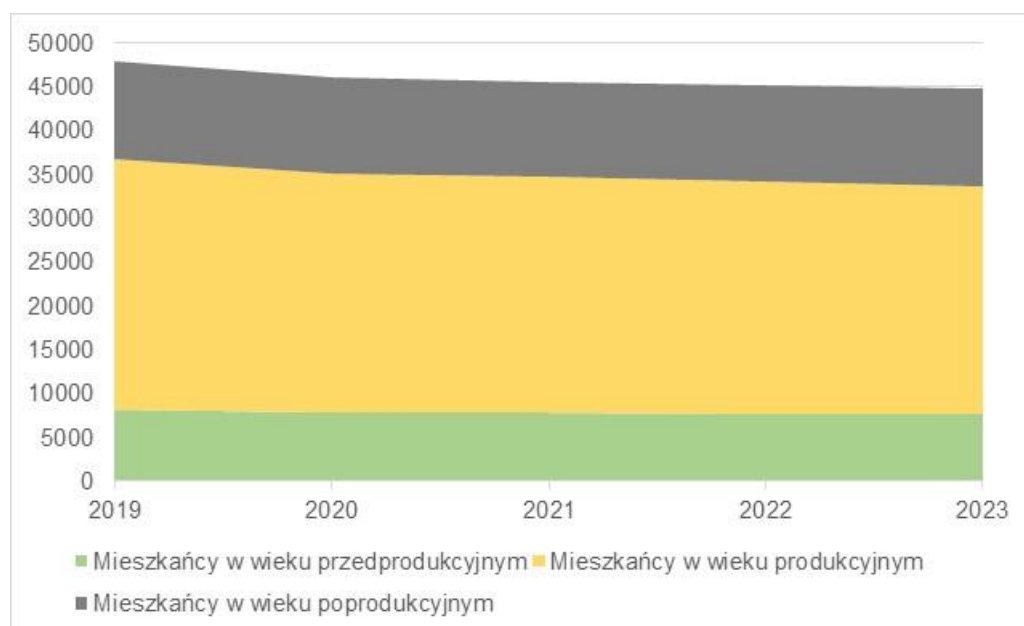
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych (dostęp: 25.04.2025 r.).

Wyzwania w zakresie pomocy społecznej z jakimi przychodzi i dalej będzie zmagać się przez Miasto wynikają w głównej mierze z postępujących zmian społecznych, demograficznych i gospodarczych. Warto tutaj wskazać na zmianę struktury społecznej Miasta w latach 2019-2023. Okres objęty analizą charakteryzuje się:

- 1) zmniejszeniem liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym o 613 osób (7,50%) w 2023 r. w porównaniu do 2018 r.,
- 2) istotnym zmniejszeniem liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym o 2.893 osób (9,98%) w 2023 r. w porównaniu do 2018 r.,
- 3) zwiększeniem liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym o 196 osób (1,78%) w 2023 r. w porównaniu do 2018 r.

Strukturę społeczną Miasta prezentuje wykres poniżej.

Wykres 20. Struktura społeczna Miasta w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych (dostęp: 25.04.2025 r.).

Tabela 21. Struktura społeczna Miasta w latach 2019-2023

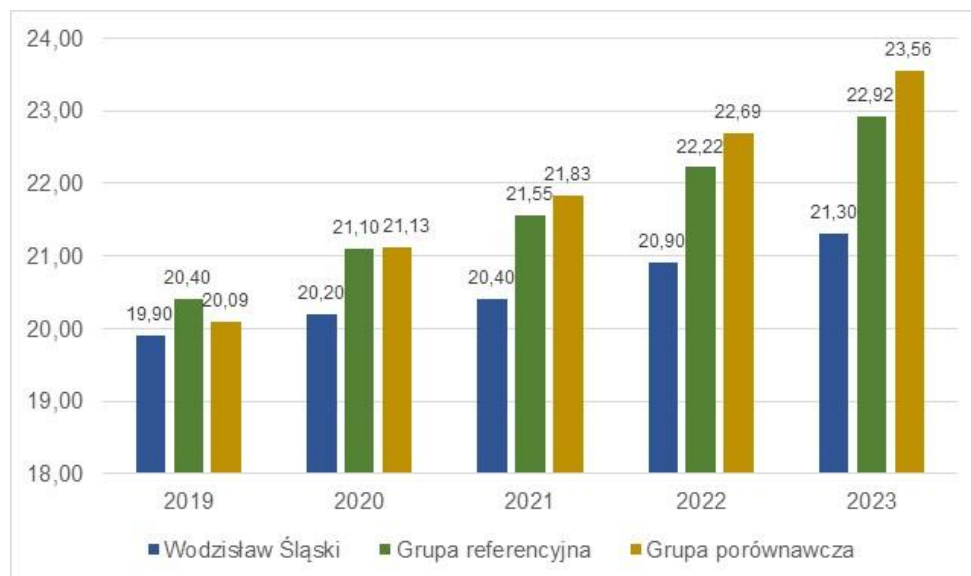
Mieszkańcy w wieku	Lata				
	2019	2020	2021	2022	2023
<i>liczba osób (mieszkańców)</i>					
przedprodukcyjnym	8 143	7 898	7 855	7 693	7 565
produkcyjnym	28 511	27 256	26 812	26 396	26 084
poprodukcyjnym	11 159	10 911	10 904	11 031	11 184
<i>udział osób (mieszkańców)</i>					
przedprodukcyjnym	17,03%	17,15%	17,24%	17,05%	16,87%
produkcyjnym	59,63%	59,17%	58,84%	58,50%	58,18%
poprodukcyjnym	23,34%	23,69%	23,93%	24,45%	24,95%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych (dostęp: 25.04.2025 r.).

Ponadto, w analizowanym okresie w strukturze społecznej Miasta w latach 2019-2023 nastąpiło:

- 1) zmniejszenie udziału liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności z 17,03% w 2019 r. do 16,87% w 2023 r.,
- 2) zmniejszenie udziału liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności z 59,63% w 2019 r. do 58,18% w 2023 r.,
- 3) zwiększenie udziału liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności z 23,34% w 2019 r. do 24,95% w 2023 r.

Zwiększenie udziału mieszkańców reprezentujących grupę osób w wieku poprodukcyjnym (tzw. „seniorów”) stanowi podstawowe wyzwanie stawiane przed sferą pomocy społecznej już teraz, a w przyszłości problemy z tym związane będą pogłębiać się i wymagać nowego podejścia do kwestii społecznych. Taki stan rzeczy potwierdza prezentacja kolejnego wykresu dotyczącego odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem w latach 2019-2023.

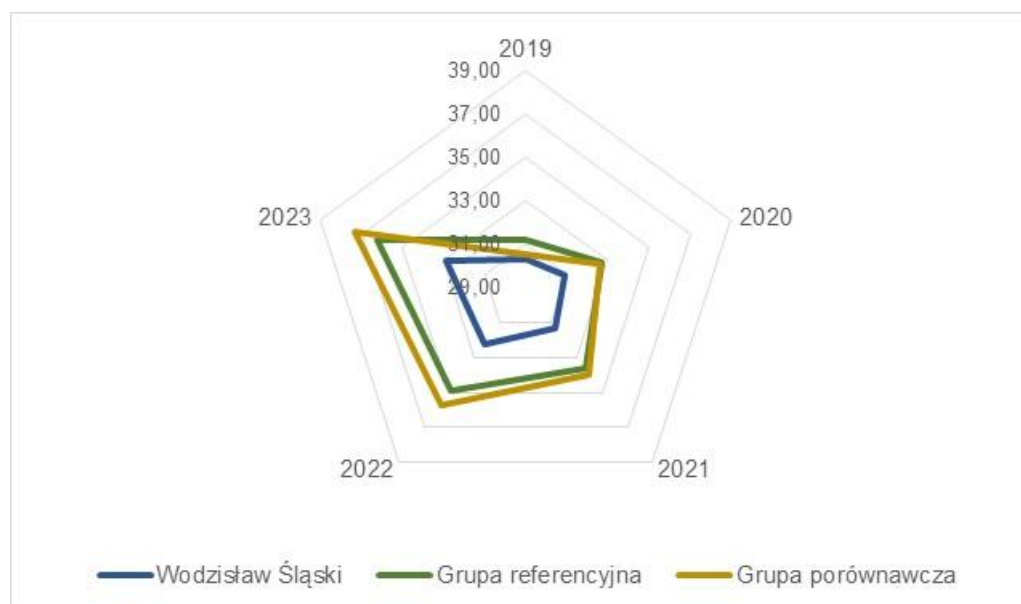
Wykres 21. Odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych (dostęp: 25.04.2025 r.).

Odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem Wodzisławia Śląskiego zwiększył się z 19,90% w 2019 r. do 21,30% w 2023 r. Niemniej przyrost ten jest znacznie mniejszy w stosunku do zwiększenia wartości tego udziału w populacjach jednostek grupy referencyjnej (z 20,40% w 2019 r. do 22,92% w 2023 r.) oraz jednostek grupy porównawczej (z 20,19% w 2019 r. do 23,56% w 2023 r.). Wzrost udziału osób wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem jest szczególnie widoczny w przypadku średniej wartości udziału ustalonej dla jednostek grupy porównawczej, co wynika z faktu uwzględnienia w ramach tejże grupy dużych miast, w których procesy starzenia się społeczeństwa zachodzą szybciej.

Takie procesy zmian w społeczeństwie potwierdza również współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi, który szczególnie zwiększył się w latach 2022 i 2023 w odniesieniu do średniej wartości tego współczynnika określonego dla samorządów terytorialnych wchodzących w skład grupy referencyjnej, jak i grupy porównawczej. W mniejszym stopniu procesy te zachodzą w Wodzisławiu Śląskim, niemniej jednak trend zmian jest analogiczny do średniej wartości współczynnika obciążenia demograficznego osobami starszymi ustalonego dla grupy referencyjnej i grupy porównawczej. Informację w zakresie współczynnika obciążenia demograficznego osobami starszymi za lata 2019-2023 prezentuje wykres poniżej.

Wykres 22. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych (dostęp: 25.04.2025 r.).

Podsumowując część dotyczącą oceny pomocy społecznej Wodzisławia Śląskiego z perspektywy wybranych wskaźników, w tym parametrów porównawczych, należy wskazać, że władze Miasta bez wątpienia będą poddane zmierzaniu się z postępującymi zmianami demograficznymi i starzeniem się społeczeństwa. Coraz większa liczba osób starszych w całkowitej populacji mieszkańców Miasta wpływa na reorganizację zadań publicznych, z którymi jednostki organizacyjne pomocy społecznej muszą zmierzyć się. Zmieniająca się struktura wiekowa społeczeństwa nieodłącznie wiąże się z koniecznością dostosowania usług oraz wsparcia. Wzrost liczby seniorów będący wynikiem m.in. postępu medycznego i wydłużenia przeciętnej długości życia wskazuje na demograficzny przełom wzrostu zapotrzebowania na specjalistyczne usługi opiekuńcze, medyczne oraz wsparcia w codziennych czynnościach dotyczących funkcjonowania osób starszych. Niemniej jednak nadal

w obszarze pomocy społecznej pozostaną działania dotyczące wspierania osób i rodzin w celu przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych oraz związane z profilaktyką i przeciwdziałaniem negatywnych zjawisk społeczno-gospodarczych. Władze Wodzisławia Śląskiego winny podejmować działania już teraz w celu odpowiedzi na zaspokojenie potrzeb społecznych w przyszłości, bowiem trudno jest dostosować infrastrukturę, kadrę i środki finansowe w kilka lat do postępujących zmian w szybkim tempie.

KLUCZOWE WNIOSKI I REKOMENDACJE

1. Kontynuowanie prowadzonej polityki pomocy społecznej z uwzględnieniem kształtowania się nowych potrzeb na usługi, szczególnie usługi opiekuńcze, medyczne oraz wsparcia w codziennych czynnościach dotyczących funkcjonowania osób starszych.
2. Monitorowanie sytuacji społeczno-demograficznej w celu optymalizacji zaspokojenia potrzeb społecznych mieszkańców z wykorzystaniem dostępnych zasobów, aby sprostać pojawiającym się wyzwaniom w przyszłej działalności Miasta, przede wszystkim wynikającym ze zmian demograficznych oraz starzenia się społeczeństwa.
3. Bieżąca ocena i prognozowanie potrzeb w zakresie zasobów pomocy społecznej (infrastruktury, kadry, finansów) w perspektywie kilkuletniej, umożliwiającą odpowiednie planowanie i dostosowanie do szybko zachodzących zmian społecznych.
4. W związku z rosnącymi kosztami wynagrodzeń w jednostkach pomocy społecznej oraz jednoczesnym ograniczeniem zakresu zadań zleconych przez administrację rządową i zmniejszeniem transferów środków z budżetu państwa, Miasto powinno przeprowadzić kompleksową analizę zatrudnienia w jednostkach pomocy społecznej. Celem tej analizy powinna być ocena dostosowania zatrudnienia do aktualnych potrzeb, identyfikacja możliwości efektywniejszego wykorzystania zasobów kadrowych, w tym ich zaangażowania w realizację zadań fakultatywnych, a także przygotowanie podstaw do wdrożenia Centrum Usług Społecznych (CUS) jako narzędzia integrującego i optymalizującego system lokalnych usług społecznych.
5. W przypadku wydatków dotyczących sfery pomocy społecznej, które odznaczają się koniecznością ich pokrycia z innych niż pomoc społeczna wpływów do budżetu Miasta niezbędnym byłaby pogłębiona analiza w celu uzyskania uzasadnienia wydatkowania środków (prawidłowość wypłaty świadczeń) oraz określenia możliwych kierunków optymalizacji wydatków.
6. W zakresie określanych i wypłacanych zasiłków okresowych, celowych i udzielanej pomocy w naturze, a także wypłacanych składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe związane ze świadczeniem na rzecz osób fizycznych władze Miasta Wodzisławia Śląskiego powinny przeprowadzić pogłębioną analizę wydatków w wybranych obszarach w celu stwierdzenia przyczyny takiego zjawiska, uzyskania uzasadnienia wydatkowania środków w takiej wysokości (prawidłowość wypłaty świadczeń) oraz określenia możliwych kierunków optymalizacji wydatków.